

1218_Az_Qiyabi_Yekun imtahan testinin sualları

Fənn : 1218 Metereologiya və iqlimşünaslıq

1 Qradiyent küləklərin sürəti nə vaxt sifira bərabər olur?

- yer səthində
- antisiklonların ətrafında
- hündürlüklərdə
- siklonların mərkəzində
- siklonların ətrafında

2 Geostrafik küləklər nədir?

- Siklonların arxa hissəsində yaranan küləklər
- Sürtünmə qüvvəsinin təsirinin nəzərə alınmadığı təbəqədə küləklər
- Siklonların ön hissəsindəki küləklər
- Sürtünmə qüvvəsinin təsirinin nəzərə alındığı təbəqədə küləklər
- Yer səthindəki küləklər

3 Konvergeniya zonası nə deməkdir?

- Dayanıqsız hava kütləsi
- Hava cərəyanlarının sıxlaşması
- Hava cərəyanlarının seyrəkləşməsi
- Qalxan hava cərəyanları
- Enən hava axınları

4 Geostrafik küləklərin istiqaməti nəyə görə təyin edilir?

- cəbhələrin hərəkət istiqamətinə görə
- izohiplərin istiqamətinə görə
- yer səthində istilik dəyişməsinə görə
- yer səthində küləyin sürətinə görə
- izotermələrin istiqamətinə görə

5 Doyma elastikliyi nədən asılıdır?

- şəh nöqtəsi temperaturunun çatışmazlığından
- rütubətdən
- temperaturdan
- şəh nöqtəsi temperaturundan
- təzyiqdən

6 Temperaturun lokal dəyişmələri necə müəyyən edilir?

- atmosferin şaquli qayansızlığı ilə
- atmosferin şaquli dayanıqlılığı ilə
- atmosferin stratifikasiyası ilə
- atmosferin üfiqi dayanıqsızlığı ilə
- adveksiya və istilik axını ilə

7 Mütləq topoqrafiya xəritələri nə ilə xarakterizə olunurlar?

- isti hava kütlə vəziyyəti ilə
- geopotensialın hündürlüyü ilə.
- Barik sahənin vəziyyəti ilə
- Atmosfer cəbhələrin vəziyyəti ilə
- izobarik səthin hündürlüyü ilə

8 Barik topoqrafiya xəritələri hansı növlərə bölünürlər?

- Termobarik və aeroloji xəritələrə
- atmosferin aeroloji və şaquli kəsik xəritələrinə
- mütlək topoqrafik və termobarik xəritələrinə.
- nisbi və termotarik xəritələrinə
- mütlək və nisbi topoqrafiya xəritələrinə

9 Atmosferin hansı tərkib hissəsi ərazidə formalaşmasından asılı olaraq yerini dəyişir, öz xüsusiyyətlərini (potensial temperatur, tutqunluq) saxlayır?

- atmosfer cəbhələri
- fəaliyyət mərkəzi
- alçaq cəbhə zonaları
- yüksək cəbhə zonaları
- hava kütlələri

10 Quru adiabatik qradientin kəmiyyəti nə qədərdir?

- 2,0°C/100 m
- 0,6°C/100 m
- 0,5-0,6°C/100 m
- 1,0°C/100 m
- 1,5°C/100 m

11 Hansı t°-da sublimasiya hansı baş verir?

- 0°C temperaturda
- 20°C temperaturda
- 30°C temperaturda
- 40°C temperaturda
- 10°C temperaturda

12 Sublimasiya nədir?

- temperaturun yüksəkliyə doğru hər 100 m-ə 0,60C yuxarı qalxması
- temperaturun yüksəkliyə doğru hər 100 m-ə 0,60C aşağı düşməsi
- suyun bərk haldan maye halına keçməsi
- su buxarınının bərk hala keçməsi
- suyun qazvari haldan su halına keçməsi

13 İqlim nədir? Aşağıdakı cavablardan hansı doğru deyil?

- İqlim atmosfer – okean –quru – kriosfer - biosferin bir neçə onilliklər dövrü müddətində keçdiyi vəziyyətin statistik məcmusudur.
- İqlim çoxillik dövrdə bu və ya digər yerin coğrafi şəraitinə xas olan atmosfer şəraitinin məcmusudur?
- İqlim hər hansı ərazi üçün xarakterik olan ildən – ilə təkrar olunan hava şəraitinin çoxillik məcmusudur
- İqlim bir yerin fiziki – coğrafi xüsusiyyətidir
- iqlim təbii ərazi kompleksidir

14 Atmosferin hansı tərkib hissəsi ərazidə formalaşmasından asılı olaraq yerini dəyişir, öz xüsusiyyətlərini (potensial temperatur, tutqunluq) saxlayır?

- hava kütlələri
- fəaliyyət mərkəzi
- alçaq sübhə zonaları
- yüksək cəbhə zonaları
- atmosfer cəbhələri

15 Atmosferdə xüsusi istilik nəyin nəticəsində ayrılır?

- transformasiya
- buxarlanma
- ərimə
- kondensasiya
- sublimasiya

16 Quru adiabat nədir?

- eyni yağıntıya malik nöqtələri birləşdirən xəttlər
- eyni potensial temperatura malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- eyni psevdopotensial temperatura malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- qarışıqları birləşdirən xəttlər
- eyni təzyiqə malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər

17 əgər hava hissəciyinin temperaturu rütubətli adiabatik olaraq qalxarsa, onun potensial temperaturu necə dəyişər?

- yüksələr
- azalar
- şəh nöqtəsi temperaturundan aşağı
- şəh nöqtəsi temperaturundan yuxarı olar
- dəyişməz

18 1 km qalxdıqda hava hissəciyinin temperaturunun 5°C soyuması nə deməkdir?

- hissəcik adiabatik qalxır
- hissəciyə ətraf havadan istilik verilir
- hissəcik ətraf havaya istilik verir
- hissəcik izentropik yüksəlir
- hissəcik izotropik enir

19 1 km qalxdıqda hava hissəciyinin temperaturunun 8°C qızması nə deməkdir?

- hissəcik izotropik enir
- hissəcik adiabatik qalxır
- hissəciyə ətraf havadan istilik verilir
- hissəcik ətraf havaya istilik verir
- hissəcik izotropik yüksəlir

20 ətrafdan təcrid edilmiş hava hissəciyi 1 km –dən aşağı düşdükdə onun temperaturu necə dəyişər?

- 15°C azalar
- 6°C yüksələr
- 6°C azalar

- 10°C yüksələr
 10°C azalar

21 Quru adiabatik qradiyentin kəmiyyəti nə qədərdir?

- 0,5-0,6°C/100 m
 0,6°C/100 m
 2,0°C/100 m
 1,5°C/100 m
 1,0°C/100 m

22 Atmosferdə şaquli istiqamətdə rütubətli adiabatik qradiyentin kəmiyyəti nə qədərdir?

- 1,0°C/100 m
 1,5°C/100 m
 3,0°C/100 m
 2,0°C/100 m
 0,6°C /100 m

23 Eyni meteoroloji şəraitdə buxarlanma daha çox harada baş verə bilər?

- Nil sahilində
 Qırmızı dənizdə
 Volqaboyunda
 Amazonka sahili boyu
 Böyük səhrada

24 Mütləq rütubətlik nədir?

- havada olan faktiki su buxarının doymamış su buxarına nisbəti
 havada olan faktiki su buxarının doymuş su buxarına nisbəti
 atmosferdə olan su buxarlarının elastikliyi
 vahid həcmdə olan su buxarlarının qramlarla miqdarı
 havada olan doymuş su buxarının faktiki su buxarına nisbəti

25 Aşağıdakılardan hansı bütün yağıntılarnın yer səthində paylanmasının göstəricisidir?

- 50% quruya, 50% okean üzərinə düşür
 30% quruya, 70% okean üzərinə düşür
 21% quruya, 79% okean üzərinə düşür
 40% quruya, 60% okean üzərinə düşür
 36% quruya, 64% okean üzərinə düşür

26 ərzində Bütün yer kürəsində təxminən nə qədər yağıntı düşür?

- 300 min km³
 200 min km³
 188 min km³
 577 min km³
 250 min km³

27 Aşağıdakılardan hansı yağıntılarnın illik gedişinə təsir edir?

- coğrafi enlik və uzunluqdan
 küləyin istiqamətindən

- dəniz, okean mövqeyindən
- ərazinin böyüklüyündən
- yerli fiziki-coğrafi şəraitdən

28 İmpulslar- eyni yolla gedən boşalmalar nə adlanır?

- ildırım hadisəsi
- ildırım sahəsi
- ildırım kanalı
- ildırım rəngi
- yağıntı səviyyəsi

29 Cərəyanın miqdarı ildırım çaxmasında təxminən nə qədər olur?

- cərəyan olmur
- on minlərlə amper
- yüz minlərlə amper
- əlli min amper
- min amper

30 İldə təqribən neçə gün tropiklərdə, okeanlarda tufanlı günlər olur?

- 60-70 gün
- 5-10 gün
- 10-30 gün
- 50-60 gün
- 20-50 gün

31 Tufanlar yaranmasına görə hansı sahələrə bölünür?

- kütlədaxili və cəbhə
- dağıdıcı və mülayim
- arktik tufanlar
- tufan bölgüsü yoxdur
- səhra tufanları

32 Aşağıdakılardan hansı buludlarda elektrik boşalması adlanır?

- qar yağışı
- ildırım
- buludların toqquşması
- göy gurultusu
- dolu düşməsi

33 Aşağıdakılardan hansı yağıntılardan əsas göstəricilərinə daxil deyil.

- yağıntının orta intensivliyi
- yağıntılardan növü
- yağıntılı günlərin sayı
- illik yağıntı cəmi
- yağıntının intensivliyi

34 Nə vaxt qar şəklində yağıntılar düşür?

- coğrafi enliklərdən asılıdır

- buludun aşağı hissəsindən yer səthinə qədər t^omənfidir
- buludlarda ifrat sıxlıq mövcuddur
- suyun buxarlanması sürətlidir
- yağış dolu dənələrinə çevrilir

35 Nə vaxt damcılar nə vaxt iriləşə bilir?

- müxtəlif qazlar birləşəndə
- damcılar birləşəndə
- buludlar sıx olanda
- günəş şüaları çox qızdıranda
- küləklər zəif olanda

36 Nə zaman yağıntılar düşür?

- su çox buxarlanır
- ərazinin rütubəti çoxalır
- buludun tərkibindəki ünsürlər iriləşir
- buludlar lay formasında olur
- buludlar daha yüksəkdə yerləşir

37 Quruda yağıntıların sutkalıq gedişinin hansı tipləri mövcuddur?

- mülayim və sərt
- ada və yarımada
- şəh, qırov və s.
- kontinental və sahil
- yağış, qar və dolu

38 Eyni yolla gedən boşalmalar – impulslar nə adlanır?

- ildırım hadisəsi
- ildırım sahəsi
- ildırım kanalı
- ildırım rəngi
- yağıntı səviyyəsi

39 Buludlarda elektrik boşalması nə adlanır?

- u düşməsi
- qar yağışı
- buludların toqquşması
- ildırım
- göy gurultusu

40 Yağıntılar nə zaman düşür?

- su çox buxarlanır
- ərazinin rütubəti çoxalır
- buludun tərkibindəki ünsürlər iriləşir
- buludlar lay formasında olur
- buludlar daha yüksəkdə yerləşir

41 Mütləq rütubətlik nədir?

- vahid həcmdə olan su buxarlarının elastikliyi
- havada olan faktiki su buxarının doymuş su buxarına nisbəti
- atmosferdə olan su buxarlarının elastikliyi
- vahid həcmdə olan su buxarlarının qramlarla miqdarı
- havada olan doymuş su buxarının faktiki su buxarına nisbəti

42 Eyni meteoroloji şəraitdə buxarlanma daha çox harada baş verə bilər?

- Böyük səhrada
- Qırmızı dənizdə
- Volqaboyunda
- Amazonka sahili boyu
- Nil sahilində

43 Kütlədaxili bulud sistemləri necə bölünürlər?

- laylı-lələkli
- dalğavari və laylı
- yüksək-topa və laylı-yağışlı
- laylı xarakterli və konvektiv
- konvektiv və advektiv

44 Duman və buludun əmələ gəlməsində fərqli cəhət:

- Dumandan yağış, buluddan isə qar və dolu yağır
- Bulud səthin soyumasıyla, duman isə hündürlüyə doğru havanın soyuması ilə əmələ gəlir
- Bulud əsasən gündüz, duman isə gecə əmələ gəlir
- Bulud yüksəkdə, duman səthə yaxın hündürlükdə yaranır
- Duman və bulud stratosfer qatında əmələ gəlir

45 Bu proseslərdən hansı sırsıranın baş verməsi üçün əsas səbəb hesab edilə bilər?

- evolüsiya
- koaqulyasiya
- sublimasiya
- kondensasiya
- transpirasiya

46 Şəhin formalaşması zamanı nə baş verir?

- bitki ilə hava arasında istilik mübadiləsi baş verir
- bitki və temperatur arasında istilik mübadiləsi baş vermir
- bitki havadan istilik alır
- bitki havaya istilik ayırır
- havadan istilik ayrılır

47 Atmosferin konveksiyası nədir?

- Havanın sakit durumu
- Havanın qarışıq hərəkətləri
- Havanın üfiqi hərəkəti
- Havanın şaquli hərəkəti
- Enən hava axınları

48 Aramsız yağıntılar hansı buludlardan düşürlər?

- laylı-lələkli
- Laylı və yüksək laylı
- Topa yağış
- Laylı yağışlı və yüksək laylı
- lələkli laylı

49 Aşağıda göstərilənlərdən hansı radiasiya dumanlarının yaranması üçün əsas səbəb hesab edilə bilər?

- yüksək temperatur qradiyenti
- aşağı temperatur qradiyenti
- səth örtüyünün radiasiya soyuması
- hava kütlələrinin transformasiyası
- torpaq səthinin həddən artıq qızması

50 Orta təbəqə buludlarının aşağı səviyyəsinin hündürlüyü nə qədərdir?

- 6 – 8 km
- 1 – 2 km
- 1 – 3 km
- 2 – 4 km
- 4 – 6 km

51 Yerüstü kondensasiya məhsullarını müəyyən edin:

- şəh, çiskin
- çiskin, qırov
- şəh, qırov
- yağış, şəh
- şəh, qar

52 Laylı – topa buludlar genetik təsnifatına görə hansı buludara aid edirlər?

- tufan
- topavari
- layvari
- dalğavari
- sinoptik şəraitdən asılıdır

53 Yer səthindən hündürlüyə doğru temperaturun artması halı necə adlanır?

- Temperatur anomaliyası
- Temperatur inversiyası
- Temperatur amplitudu
- Relyefin inversiyası
- Temperaturun zonal paylanması

54 Laylı – topa buludların yuxarı sərhəddi təxminən nə qədərdir?

- 5 – 6 km
- 2- 3 km
- 1,5 km
- 0,8 – 1,2 km
- 3 – 5 km

55 Buludların morfoloji təsnifatına görə onların neçə əsas növü vardır? Buludların morfoloji təsnifatına görə onların neçə əsas növü vardır?

- 14
 8
 6
 10
 12

56 Dağın ətəyində atmosfer təzyiqi 690 mm c.s., zirvəsində isə 280 mm c.s.-yə bərabər olarsa dağın nisbi hündürlüyünü müəyyən edin:

- 6900 m
 4100 m
 2900 m
 4900 m
 5100 m

57 Kütlədaxili bulud sistemləri necə bölünürlər?

- laylı-lələkli
 dalğavari və laylı
 yüksək-topa və laylı-yağışlı
 laylı xarakterli və konvektiv
 konvektiv və advektiv

58 Yağıntı nədir?

- Havada olan su buxarıdır
 Buludlar arasında olan elektrik boşalmasıdır
 Yer səthinə yaxın sıx dumanın buxarlanmasıdır
 Troposferdən yer səthinə bərk və maye halda düşən sudur
 Kosmosdan gələn sudur

59 Yer səthindən hündürlüyə doğru temperaturun artması halı necə adlanır?

- Temperatur anomaliyası
 Temperatur inversiyası
 Temperatur amplitudu
 Relyefin inversiyası
 Temperaturun zonal paylanması

60 Yay aylarında okean səthində suyun temperaturunun tropiklərdə ekvatora nisbətən yüksək olmasının səbəbi:

- Ekvatorda buxarlanmanın daha güclü olması
 Tropiklərdə qurunun ekvatora nisbətən daha geniş sahə tutması
 Qərbi küləklərinin ekvatorial zonaya daha çox təsir etməsi
 Ekvatorda soyuq cərəyanların təsirinin tropiklərə nisbətən güclü olması
 Tropiklərdə buludluğun az, ekvatorada isə çox olması

61 Orta təbəqə buludlarının aşağı səviyyəsinin hündürlüyü nə qədərdir?

- 6 – 8 km
 1 – 2 km
 1 – 3 km

- 2 – 4 km
 4 – 6 km

62 Yerüstü kondensasiya məhsullarını müəyyən edin:

- çiskin, qırov
 şəh, qar
 şəh,çiskin
 yağış, şəh
 şəh, qırov

63 Laylı – topa buludlar genetik təsnifatına görə hansı buludara aid edirlər?

- layvari
 lələkvari
 sinoptik şəraitdən asılıdır
 topavari
 dalğavari

64 Buludların morfoloji təsnifatına görə onların neçə əsas növü vardır?

- 14
 12
 10
 6
 8

65 Aşağıda göstərilənlərdən hansı radiasiya dumanlarının yaranması üçün əsas səbəb hesab edilə bilər?

- yüksək temperatur qradiyenti
 hava kütlələrinin transformasiyası
 səth örtüyünün radiasiya soyuması
 aşağı temperatur qradiyenti
 torpaq səthinin həddən artıq qızması

66 Aramsız yağıntılar hansı buludlardan düşürlər?

- Topa yağış
 Laylı yağışlı və yüksək laylı
 laylı-lələkli
 lələkli laylı
 Laylı və yüksək laylı

67 Atmosferin konveksiyası nədir?

- Havanın sakit durumu
 Havanın şaquli hərəkəti
 Havanın üfqi hərəkəti
 Havanın qarışıq hərəkətləri
 Enən hava axınları

68 Bu proseslərdən hansı sırsıranın baş verməsi üçün əsas səbəb hesab edilə bilər?

- evolüsiya
 kondensasiya

- sublimasiya
- koaqulyasiya
- transpirasiya

69 Şəhin formalaşması zamanı nə baş verir?

- bitki ilə hava arasında istilik mübadiləsi baş verir
- bitki havaya istilik ayırır
- bitki və temperatur arasında istilik mübadiləsi baş vermir
- bitki havadan istilik alır
- havadan istilik ayrılır

70 İzotaxlar nədir?

- Maksimum təzyiqə malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Eyni şəh nöqtəsi temperaturuna malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Maksimum yağıntı miqdarına malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Minimum külək sürətinə malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Maksimum külək sürətinə malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər

71 Mütləq rütubətlik nədir?

- Havanın doyması üçün lazım olan su buxarı
- Atmosfer yağıntılarının buxarlanmaya olan nisbəti
- 1 m³ havada olan su buxarının qramlarla ifadəsi
- Havada olan su buxarının faizlə miqdarı
- 1 m³ havada olan kondensasiya nüvələrinin sayı

72 Rütubət tutumunun dəyişməsində əhəmiyyətli rolu nə oynayır?

- üfuqi mübadilə
- atmosferin stratifikasiyası
- meridional mübadilə
- şaquli mübadilə
- advektiv dəyişmə

73 Eyni yağıntılı nöqtələri birləşdirən xəttlər necə adlanırlar?

- izoxronlar
- izogiyetlər
- izobatlar
- izotaxlar
- izotermələr

74 Qurunun bir ərazisi üzərində, buradan buxarlanan su buxarı hesabına formalaşan yağıntının düşməsi nə adlanır?

- daxili rütubət dövranı
- rütubət əmsalı
- rütubət tutumu
- xarici rütubət dövranı
- kənar rütubət dövranı

75 Yağıntıların illik gedişi nədən asılıdır?

- yerli fiziki-coğrafi şəraitdən
- ərazinin böyüklüyündən
- küləyin istiqamətindən
- dəniz, okean mövqeyindən
- coğrafi enlik və uzunluqdan

76 Yağıntılarn illik gedişi nədən asılıdır?

- yağıntılarn formasından
- buludların yerləşmə formasından
- atmosferin ümumi sirkulyasiyasından
- küləyin gücündən
- illik yağıntının miqdarından

77 Yerüstü hidrometeorlar nədir?

- suyun səviyyəsinin artması
- yeraltı suların kondensasiyası
- su buxarının soyuq səthlə təmasının kondensasiyası
- yerüstü suların donması
- atmosfer çöküntülərinin sulara qarışması

78 Tropiklərdə, okeanlarda tufanlı günlərin sayı ildə təqribən neçə gün olur?

- 10-30 gün
- 60-70 gün
- 20-50 gün
- 50-60 gün
- 5-10 gün

79 Yaranmasına görə tufanlar hansı sahələrə bölünür?

- tufan bölgüsü yoxdur
- səhra tufanları
- kütlədaxili və cəbhə
- dağıdıcı və mülayim
- arktik tufanlar

80 Yağıntılarn əsas göstəricilərinə daxil deyil.

- yağıntılarn növü
- yağıntının intensivliyi
- yağıntılı günlərin sayı
- illik yağıntı cəmi
- yağıntının orta intensivliyi

81 Bol yağıntının düşməsi üçün nə olmalıdır?

- donmuş kristalların olması
- buludda soyumuş damcılar və kristallar
- əhalinin sıxlığı
- ərazinin relyef quruluşunun müxtəlifliyi
- buludun sürətli hərəkəti

82 Damcılar nə vaxt iriləşə bilər?

- müxtəlif qazlar birləşəndə
- günəş şüaları çox qızdıranda
- günəş şüaları çox qızdıranda
- buludlar sıx olanda
- damcılar birləşəndə

83 laylı – topa buludların yuxarı sərhəddi təxminən nə qədərdir?

- 5 – 6 km
- 2- 3 km
- 1,5 km
- 0,8 – 1,2 km
- 3 – 5 km

84 Duman və buludun əmələ gəlməsində fərqli cəhət:

- Dumandan yağış, buluddan isə qar və dolu yağır
- Bulud səthin soyumasıyla, duman isə hündürlüyə doğru havanın soyuması ilə əmələ gəlir
- Bulud əsasən gündüz, duman isə gecə əmələ gəlir
- Bulud yüksəkdə, duman səthə yaxın hündürlükdə yaranır
- Duman və bulud stratosfer qatında əmələ gəlir

85 Havadakı su buxarının miqdarı asılıdır:

- Coğrafi uzunluqdan və qütbə yaxınlıqdan
- Yağıntı miqdarı və bitki örtüyündən
- Temperaturdan və səth örtüyündən
- Antropogen təsirdən və relyefdən
- Coğrafi enlik və torpaq örtüyündən

86 Qırov əmələ gəlir:

- Yağışlı havada
- Qar yağarkən
- Şəhin donması ilə
- İsti və buludlu havada
- İsti və yağışlı havada

87 Ayrı-ayrı təbəqələrin sərhədlərində küləyin sürət vektorlarının fərqi necə adlanır?

- külək gücü
- küləyin dəyişkənliyi
- küləyin modul qradiyenti
- külək qradiyenti
- külək sürüşmələri

88 Ümumi günəş radiasiyasının $60 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$ - I, yeni 30%-i yer səthindən eks olunmuşdur.

Müvafiq olaraq ümumi və udulan radiasiyanın miqdarını müəyyən edin:

- $20 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$ və $60 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$
- $20 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$ və $140 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$

89 Mütləq rütubətlik nədir?

- 1 m³ havada olan kondensasiya nüvələrinin sayı
- Havada olan su buxarının faizlə miqdarı
- Atmosfer yağıntılarının buxarlanmaya olan nisbəti
- 1 m³ havada olan su buxarının qramlarla ifadəsi
- Havanın doyması üçün lazım olan su buxarı

90 Havadakı su buxarının miqdarı asılıdır:

- Coğrafi uzunluqdan və qütbə yaxınlıqdan
- Antropogen təsirdən və relyefdən
- Yağıntı miqdarı və bitki örtüyündən
- Temperaturdan və səth örtüyündən
- Coğrafi enlik və torpaq örtüyündən

91 Qırov əmələ gəlir:

- İsti və yağışlı havada
- Şəhin donması ilə
- İsti və buludlu havada
- Yağışlı havada
- Qar yağarkən

92 Yay aylarında okean səthində suyun temperaturunun tropiklərdə ekvatora nisbətən yüksək olmasının səbəbi:

- Ekvatorda buxarlanmanın daha güclü olması
- Tropiklərdə qurunun ekvatora nisbətən daha geniş sahə tutması
- Qərbi küləklərinin ekvatorial zonaya daha çox təsir etməsi
- Ekvatorda soyuq cərəyanların təsirinin tropiklərə nisbətən güclü olması
- Tropiklərdə buludluğun az, ekvatorada isə çox olması

93 Ayrı-ayrı təbəqələrin sərhədlərində küləyin sürət vektorlarının fərqi necə adlanır?

- külək gücü
- küləyin dəyişkənliyi
- küləyin modul qradienti
- külək qradienti
- külək sürüşmələri

94 Bütün yağıntıların yer səthində paylanması göstəricisini müəyyən edin.

- 30% quruya, 70% okean üzərinə düşür
- 50% quruya, 50% okean üzərinə düşür
- 21% quruya, 79% okean üzərinə düşür
- 40% quruya, 60% okean üzərinə düşür
- 36% quruya, 64% okean üzərinə düşür

95 Bütün yer kürəsində il ərzində təxminən nə qədər yağıntı düşür?

- 577 min kub km
- 188 min kub km
- 250 min kub km
- 300 min kub km
- 200 min kub km

96 Yağıntıların illik gedişinin mümkün ola bilən tiplərinə aid deyil.

- tropik mussonlar tipi
- sahil tipi
- tropik tip
- ekvatorial tip
- aralıq dənizi tipi

97 Yer səthində kondensasiya prosesində əmələ gələn xırda su damcıları nə adlanırlar?

- qırov
- sülb örtük
- sır-sıra
- şəh
- qaz halında örtük

98 İldırım çaxmasında cərəyanın miqdarı təxminən nə qədər olur?

- on minlərlə amper
- min amper
- yüz minlərlə amper
- əlli min amper
- cərəyan olmur

99 İsti yer səthinə yerini dəyişən soyuq hava kütləsində olan tufanlar necə adlanırlar?

- yerli
- brizlər
- simmetrik
- regional
- baza

100 Qar şəklində yağıntılar nə vaxt düşür?

- yağış dolu dənələrinə çevrilir
- coğrafi enliklərdən asılıdır
- suyun buxarlanması sürətlidir
- buludlarda ifrat sıxlıq mövcuddur
- buludun aşağı hissəsindən yer səthinə qədər t° mənfi

101 ərazinin rütubətlə təbii təminatı haqqında daha düzgün məlumat verir?

- Rütubətlənmə əmsalı
- Atmosfer təzyiqi
- İllik yağıntının miqdarı
- Mümkün buxarlanma
- Havanın temperaturu

102 İzogiyetlər nədir?

- Eyni temperatura malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Eyni atmosfer təzyiqinə malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Eyni sıxlığa malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Eyni yağıntılı nöqtələri birləşdirən xəttlər
- Eyni sürətə malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər

103 30° C temperatura malik olan 3m³ havada nisbi rütubət 60% olarsa, doyma üçün nə qədər su buxarı tələb olunur? (Nəzərə alın ki, bu temperaturda 1m³ hava 30 qram su buxarı saxlaya bilər)

- 36 qram
- 60 qram
- 12 qram
- 18 qram
- 54 qram

104 Meteoroloji parametrləri müəyyənə bilərsiniz:

- Duman, çisikin, çən
- temperatur, duman, çisikin
- temperatur, atmosfer təzyiqi, rütubətlik
- şimşək, yağış, temperatur
- şəh nöqtəsi temperaturu, duman, çən

105 Xəritələrdə eyni temperatura və təzyiqə malik olan nöqtələri birləşdirən xətlər necə adlanır?

- Horizontollar, izotermilər
- İzoqiyentlər, izotermilər
- İzobatlar, izobarlar
- İzotermilər, izobarlar
- İzoqiyentlər, izobatlar

106 Troposferdə temperaturun şaquli istiqamətdə dəyişməsinin səbəbi:

- Işıq şüalarının istilik şüalarına çevrilərək səthdən yüksəlməsi
- Rütubət göstəricisinin yuxarı qalxdıqca azalması
- Geotermik istiliyin təsirinin yuxarıya doğru azalması
- Yuxarı qalxdıqca havanın sıxlığının azalması
- Düz radiasiyanın payının üst qatlarda azalması

107 Nisbi hündürlüyü 4500 m olan dağın ətəyində havanın temperaturunun 10°C, atmosfer təzyiqinin isə 759 mm c.st. olduğunu nəzərə alaraq onun zirvəsində havanın temperaturunu və atmosfer təzyiqini təyin edin:

- 770 mm c.st., -5°C
- 659 mm c.st., 10°C
- 309 mm c.st., -30°C
- 400 mm c.st., 0°C
- 770 mm c.st., -5°C

108 A məntəqəsində temperaturun sutkalıq gedişi 7°C; -2°C; -5°C; -6°C; 4°C; 12°C; 10°C; 8°C olarsa, orta sutkalıq temperaturu müəyyən edin:

- 2,7°C
- 2,5°C
- 3,5°C
- 4,5°C
- 1,5°C

109 Troposfer havasını qızdıran əsas mənbə:

- Yer səthi
- Vulkanlar

- Ulduzlar
- Ay
- Küləklər

110 Mütləq hündürlüyü 4500 m olan dağın ətəyində dəniz səviyyəsindən 500 m hündürlükdə havanın temperaturu 20°C-dir, bu zaman həmin dağın zirvəsində temperatur neçə dərəcə olacaqdır?

- 4°C
- 20°C
- 0°C
- 24°C
- 4°C

111 Nisbi rütubətlik nədir?

- havada olan su buxarlarının kondensasiya etməməsi
- vahid həcmdə olan su buxarlarının qramlarla miqdarı
- havada olan doymuş su buxarının faktiki su buxarına nisbəti
- havada olan faktiki su buxarının doymuş su buxarına nisbəti
- havada olan su buxarlarının kondensasiya etməsi

112 Meteoroloji hadisələri müəyyənləşdirin:

- duman, yağış temperatur
- temperatur, duman, çiskin
- duman, yağış, çovğun
- şimşək, yağış, temperatur
- şəh nöqtəsi temperaturu, duman, çən

113 Nisbi hündürlüyü 3500 m olan dağın ətəyində dəniz səviyyəsindən 500 m hündürlükdə havanın temperaturu 10°C-dir, bu zaman həmin dağın zirvəsində temperatur neçə dərəcə olacaqdır?

- 10°C
- 1°C
- 8°C
- 6°C
- 11°C

114 Adeobatik prosesdir:

- Temperaturun yüksəyə doğru azalması
- Yüksəyə doğru təzyiqin azalması
- Təzyiqin yüksəkliyə doğru artması
- Temperaturun qütblərə doğru azalması
- Temperaturun yüksəkliyə doğru artması

115 Mütləq hündürlüyü 4000 m olan dağın zirvəsində temperatur +2°C, təzyiq 360 mm c.s.-dir. əgər zirvədən 3000 m aşağı ensək, təzyiq və temperatur necə dəyişər?

- 16°C; 660 mm c.s.
- 22°C; 760 mm c.s.
- 20°C; 660 mm c.s.
- 22°C; 660 mm c.s.
- 26°C; 360 mm c.s.

116 Bütün növ buludlara atmosferin hansı təbəqəsində rast gəlinir

- Yer səthindən 5 – 10 km hündürlükdə
- Dəniz səviyyəsindən tropoponza arasındakı yüksəklikdə rast gəlinir.
- Troposferdə
- Stratosferdə
- Mezosferdə

117 Nəzarətsiz havada damcılardan qərarlaşmış düşmə sürəti nə qədərdir?

- 5 sm/s – dən çox
- 3 sm/s – dən çox
- 2 sm/s – dən çox
- 1 sm/s – dən çox
- 4 sm/s – dən çox

118 Necə cür kondensasiya nüvəsi mövcuddur?

Radiusu $r \leq 0.1$ olan nüvədir

- Beş cür
- Üç cür
- İki cür
- Kondensasiya nüvəsi vahiddir

119 Nisbi rütubət hansı iqlim amillərindən aslıdır?

- Səth örtüyündən
- Nisbi rütubətlikdən
- Havadakı su buxarından və temperaturundan
- Yağıntılardan illik miqdarından
- Rütubət çatışmamazlığından

120 Yayda materiklər üzərində t° –ur yüksəkdir, lakin, faktiki buxarlanma rütubət ehtiyatı ilə məhduddur, odur ki, materiklər üzərində buxar təzyiqi çox deyil. Aşağıdakı ərazilərdən hansı buxar təzyiqinin aşağı vilayətləridir.

- Orta Sibir düzənliyi
- Saxara, orta və Mərkəzi Asiya
- Arktik səhrələr
- Ön Asiya
- Kür – Araz ovalığı

121 Quruda maksimal rütubət harada müşahidə edilir.

- Subarktikada
- Ekvatorial meşələrdə
- Mülayim enliklərdə
- Tropiklərdə
- Su tropiklərdə

122 Atmosferə su buxarı atmosferə necə yolla daxil olur?

- beş üsulla daxil olur
- iki üsulla daxil olur
- on üsulla daxil olur
- Fiziki buxarlanma yolu ilə daxil olur.

üç üsulla daxil olur

123 Troposferdə necə inversiya mövcuddur?

- inversiyanın bir növü var
 3 inversiya mövcuddur.
 7 inversiya mövcuddur.
 5 inversiya mövcuddur.
 2 inversiya mövcuddur.

124 Yerın albedosu neçə faizə bərabərdir?

- 30% - ə bərabərdir
 20% - ə bərabərdir
 15% - ə bərabərdir
 10% - ə bərabərdir
 25% - ə bərabərdir

125 Atmosferdə düz günəş radiasiyanın neçə faizi udulur?

- 23% - i udulur
 15 % - i udulur
 10 % - i udulur
 5 % - i udulur
 20 % - i udulur

126 Stratosferin aşağı qatında hansı hündürlüyədək temperatur sabitdir?

- Tropopauzadan 55 km yüksəkliyə qədər
 Tropopauzadan 35 km yüksəkliyə qədər
 Tropopauzadan 25 km yüksəkliyə qədər
 Tropopauzadan 30 km yüksəkliyə qədər
 Tropopauzadan 45 km yüksəkliyə qədər

127 Yer səthinə yaxın rütubətli havada su buxarı necə faiz təşkil edir?

- 1.5% - dir
 0– 4.0 % - ə arasında tərəddüd edir
 2.0 – 3.0 % - ə qədərdir
 1.5 – 2.0 % - ə qədərdir
 2.0– 6.0 % - ə arasında tərəddüd edir

128 Yer səthində quru havanın həcmə görə neçə faizini oksigen təşkil edir?

- 21.0% - ni təşkil edir
 15.8% -ni təşkil edir
 20% - ni təşkil edir
 15% - ni təşkil edir
 19.8% - ni təşkil edir

129 Yer səthində quru havanın kütləyə görə neçə faizini azot təşkil edir?

- 78% təşkil edir
 66% təşkil edir
 76% təşkil edir

- 56% təşkil edir
- 80% təşkil edir

130 Yer səthində quru havanın həcmə görə neçə faizin azot təşkil edir?

- 87% təşkil edir
- 70% təşkil edir
- 68% təşkil edir
- 60% təşkil edir
- 78% təşkil edir

131 Külək, havanın sürəti və istiqaməti yer səthindən neçə metr hündürlükdə ölçülür?

- 12-14 metr hündürlükdə
- 5-7 metr hündürlükdə
- 5-7 metr hündürlükdə
- 3-5 metr hündürlükdə
- 10-12 metr hündürlükdə

132 Havanın temperaturu yer səthindən neçə metr hündürlükdə aparılır?

- 3,5 hündürlükdə
- 2,5 hündürlükdə
- 1,5 m hündürlükdə
- 2 m hündürlükdə
- 3,0 hündürlükdə

133 Atmosferin proseslərinin enerji mənbəyi günəş radiasiyasıdır. Atmosfer proseslərinin neçə əsas tsikli var?

- 6 əsas
- 4 əsas
- 3 əsas
- 2 əsas
- 5 əsas

134 Dünyada neçə aeroloji stansiya fəaliyyət göstərir?

- 750 aeroloji stansiya
- 350 aeroloji stansiya
- 350 aeroloji stansiya
- 250 aeroloji stansiya
- 550 aeroloji stansiya

135 Dünyada necə metroloji stansiya fəaliyyət göstərir?

- 4500 metroloji stansiya
- 3500 metroloji stansiya
- 3000 metroloji stansiya
- 2000 metroloji stansiya
- 4000 metroloji stansiya

136 Aşağıdakı ifadələrdən hansı iqlim əmələ - gətirən proseslərə aid deyil

- Metroloji müşahidələr
- Rütubət dövrəsi

- İstilik dövrünü
- Atmosferin günəşlə və yer səthi ilə əlaqəsi
- Atmosfer sirkulyasiyası

137 Atmosferin yarı kütləsi hansı hündürlükdə mövcuddur?

- Aşağı 5,0 km.-də
- Aşağı 2,0 km.-də
- Aşağı 1,0 km.-də
- Aşağı 0,5 km.-də
- Aşağı 3,0 km.-də

138 Adeobatik prosesdir:

- Temperaturun yüksəyə doğru azalması
- Yüksəyə doğru təzyiqin azalması
- Təzyiqin yüksəkliyə doğru artması
- Temperaturun qütblərə doğru azalması
- Temperaturun yüksəkliyə doğru artması

139 Xəritələrdə eyni temperatura və təzyiqə malik olan nöqtələri birləşdirən xətlər necə adlanır?

- Horizontollar, izotermlər
- İzoqiyentlər, izotermlər
- İzobatlar, izobarlar
- İzotermlər, izobarlar
- İzoqiyentlər, izobatlar

140 Troposferdə temperaturun şaquli istiqamətdə dəyişməsinin səbəbi:

- Işıq şüalarının istilik şüalarına çevrilərək səthdən yüksəlməsi
- Yuxarı qalxdıqca havanın sıxlığının azalması
- Geotermik istiliyin təsirinin yuxarıya doğru azalması
- Rütubət göstəricisinin yuxarı qalxdıqca azalması
- Düz radiasiyanın payının üst qatlarda azalması

141 Troposfer havasını qızdıran əsas mənbə:

- Ulduzlar
- Vulkanlar
- Küləklər
- Yer səthi
- Ay

142 Meteoroloji parametrləri müəyyənləşdirin:

- duman, çiskin, çən
- şimşək, yağış, temperatur
- temperatur, atmosfer təzyiqi, rütubətlik
- temperatur, duman, çiskin
- şəh nöqtəsi temperaturu, duman, çən

143 Nisbi rütubətlik nədir?

- havada olan su buxarlarının kondensasiya etməməsi

- havada olan faktiki su buxarının doymuş su buxarına nisbəti
- havada olan doymuş su buxarının faktiki su buxarına nisbəti
- vahid həcmdə olan su buxarlarının qramlarla miqdarı
- havada olan su buxarlarının kondensasiya etməsi

144 Meteoroloji hadisələri müəyyənləşdirin:

- duman, yağış temperatur
- şimşək, yağış, temperatur
- duman, yağış, çovğun
- temperatur, duman, çiskin
- şəh nöqtəsi temperaturu, duman, çən

145 Nisbi hündürlüyü 4500 m olan dağın ətəyində havanın temperaturunun 10°C , atmosfer təzyiqinin isə 759 mm c.st. olduğunu nəzərə alaraq onun zirvəsində havanın temperaturunu və atmosfer təzyiqini təyin edin:

- 309 mm c.st., -17°C
- 400 mm c.st., 0°C
- 770 mm c.st., -50°C
- 659 mm c.st., 10°C
- 309 mm c.st., -30°C

146 A məntəqəsində temperaturun sutkalıq gedişi 7°C ; -2°C ; -5°C ; -6°C ; 4°C ; 12°C ; 10°C ; 8°C olarsa, orta sutkalıq temperaturu müəyyən edin:

- $2,7^{\circ}\text{C}$
- $3,5^{\circ}\text{C}$
- $2,5^{\circ}\text{C}$
- $1,5^{\circ}\text{C}$
- $4,5^{\circ}\text{C}$

147 Mütləq hündürlüyü 4500 m olan dağın ətəyində dəniz səviyyəsindən 500 m hündürlükdə havanın temperaturu 20°C -dir, bu zaman həmin dağın zirvəsində temperatur neçə dərəcə olacaqdır?

- 4°C
- -4°C
- 24°C
- 0°C
- 20°C

148 Mütləq hündürlüyü 4000 m olan dağın zirvəsində temperatur $+2^{\circ}\text{C}$, təzyiq 360 mm c.s.-dir. əgər zirvədən 3000 m aşağı ensək, təzyiq və temperatur necə dəyişər?

- -22°C ; 660 mm c.s.
- 22°C ; 760 mm c.s.
- -16°C ; 660 mm c.s.
- 26°C ; 360 mm c.s.
- 20°C ; 660 mm c.s.

149 Nisbi hündürlüyü 3500 m olan dağın ətəyində dəniz səviyyəsindən 500 m hündürlükdə havanın temperaturu 10°C -dir, bu zaman həmin dağın zirvəsində temperatur neşə dərəcə olacaqdır?

- -8°C
- -1°C
- -11°C

- 10°C
 6°C

150 Şimal yarımkürəsində t° -un illik amplitudu neçə °S – dır?

- 7°S – dır
 5 °S – dır
 10°S – dır
 14 0S – dır
 – 10°S – dır

151 Temperaturun sutkalıq tərəddüdü suda və torpaqda neçə m dərinliyə qədər yayılır?

- Suda 10 m torpaqda 1 m dərinliyə qədər yayılır
 Suda 2 m torpaqda 5m dərinliyə qədər yayılır
 Suda 15 m torpaqda 7 m dərinliyə qədər yayılır
 Suda 20 m torpaqda 27 m dərinliyə qədər yayılır
 Suda 1 m torpaqda 10 m dərinliyə qədər yayılır

152 Atmosferin hansı qatı planetar sərhəd boyu adlanır?

- Troposferin aşağı qatı
 Mezosferin aşağı qatı
 İonosfer
 Termosferin aşağı qatı
 Pedosferin aşağı qatı

153 Havanın özüllüyü yüksəklik artdıqca azalır və 1000 m yüksəklikdə çox az olur. Yəni sürtünmə qüvvəsi havada təsir göstərən digər qüvvələrə nisbətən cüzidir. Hansı hündürlükdə sürtünmə qüvvəsi sıfıra bərabərdir

- 1000 m –dən – 5000 m - ə qədər
 500 m-dən 1500 m - ə qədər
 700 m – dən 1000 m-ə qədər
 1000 m- dən 2000 m-ə qədər
 2000 m – dən 3000 m -ə qədər

154 Koriolis qüvvəsi nə vaxt 0-a bərabər olur?

- Küləyin sürəti 10m/san olduqda
 küləyin sürəti 5m/san olduqda
 Küləyin sürətinin əhəmiyyəti yoxdur
 Küləyin sürəti sıfır bərabər olduqda
 Küləyin sürəti 20m/san olduqda

155 Yer səthinə gələn bütün Günəş radiasiyası necə adlanır?

- səpələnən radiasiya
 Cəm radiasiya
 Udulan radiasiya
 Əks olunan radiasiya
 Ümumi radiasiya

156 Aşağıdakı göstəricilərindən hansı torpaq səthinin albedosudur?

- 80-90% - dir

- 50-60% - dır
- 10-30% hüdudunda dəyişir
- 5% - ə qədər azalır
- 5-20 % - dır

157 Cənub yarım kürəsində t° -un illik amplitudu neçə $^{\circ}\text{S}$ – dır?

- 7 $^{\circ}\text{S}$ – dır
- 5 $^{\circ}\text{S}$ – dır
- 10 $^{\circ}\text{S}$ – dır
- 9 $^{\circ}\text{S}$ – dır
- 8 $^{\circ}\text{S}$ – dır

158 Doğru olan ifadəni müəyyən edin:

- Troposfer atmosferin ən qalın təbəqəsidir
- Mülayim qurşaqlarda əsasən enən hava hakimdir
- Mümkün buxarlanmanın qiyməti ekvatorial qurşaqlarda daha çoxdur
- Cənub qütb qurşağı şimal qütb qurşağına nəzərən daha soyuqdur
- Buludlu hava şəraitində şəhin yaranma ehtimalı daha yüksəkdir

159 Günəş parıltısının davamiyyətini iri şəhərlərdə havanın çirklənməsi neçə faizə qədər azaldır?

- 30% - ə qədər
- 20% - ə qədər
- 15% - ə qədər
- 10% - ə qədər
- 25% - ə qədər

160 Buludluluq neçə balla qiymətləndirilir?

- 0-10 balla
- 5-7 balla
- 3-5 balla
- 0-3 balla
- 0-5 balla

161 Atmosferin hansı təbəqəsində bütün növ buludlara rast gəlinir?

- Yer səthindən 5 – 10 km hündürlükdə
- Dəniz səviyyəsindən tropoponza arasındakı yüksəklikdə rast gəlinir
- Troposferdə
- Stratosferdə
- Mezosferdə

162 Hansı halda havada olan bulud buxarlanır?

- Günəş radiasiyası çoxalarsa
- Havanın nisbi rütubətliyi azalarsa
- Havanın mütləq rütubətliyi çoxalarsa.
- Havanın mütləq rütubətliyi azalarsa
- Havanın nisbi rütubətliyi çoxalarsa

163 Damcılardan qərarlaşmış düşmə sürəti nəzarətsiz havada nə qədərdir?

- 5 sm/ s- dən çox
- 3 sm/ s- dən çox
- 2 sm/ s- dən çox
- 1 sm/s – dən çox
- 4 sm/ s- dən çox

164 İqlim amillərinin hansından nisbi rütubət aslıdır?

- Səth örtüyündən
- Nisbi rütubətlikdən
- Havadakı su buxarından və temperaturundan
- Yağıntılarn illik miqdarından
- Rütubət çatışmamazlığından

165 Aşağıdakı ərazilərdən hansı buxar təzyiqinin aşağı vilayətləridir?

- Orta Sibir düzənliyi
- Saxara, orta və Mərkəzi Asiya
- Arktik səhralar
- Ön Asiya
- Kür – Araz ovalığı

166 Maksimal rütubət quruda harada müşahidə edilir?

- Subarktikada
- Ekvatorial meşələrdə
- Mülayim enliklərdə
- Tropiklərdə
- Su tropiklərdə

167 Su buxarı atmosfərə necə yolla daxil olur?

- Fiziki buxarlanma yolu ilə daxil olur.
- iki üsulla daxil olur
- beş üsulla daxil olur
- üç üsulla daxil olur
- on üsulla daxil olur

168 t° -un illik amplitudu cənub yarım kürəsində neçə °S – dır?

- 10°S – dır
- 8°S – dır
- 7°S – dır
- 5 °S – dır
- 9 °S – dır

169 t -un illik amplitudu şimal yarımkürəsində neçə ° S – dır?

- 10 ° S – dır
- 10 ° S – dır
- 7 ° S – dır
- 5° S – dır
- 14 ° S – dır

170 Suda və torpaqda neçə m dərinliyə qədər temperaturun sutkalıq tərəddüdü yayılır?

- Suda 10 m torpaqda 1 m dərinliyə qədər yayılır
- Suda 20 m torpaqda 27 m dərinliyə qədər yayılır
- Suda 15 m torpaqda 7 m dərinliyə qədər yayılır
- Suda 2 m torpaqda 5m dərinliyə qədər yayılır
- Suda 1 m torpaqda 10 m dərinliyə qədər yayılır

171 İstilik yer səthinə necə üsulla daxil olur?

- Yer səthinə günəşdən gələn cəm radiasiya vasitəsi ilə istilik daxil olur.
- dörd üsulla
- üç üsulla
- İki üsulla
- Beş üsulla

172 İstiliyin adveksiyası aşağıdakı ifadələrdən hansıdır?

- Hava kütləsinin dəyişməsi istiliyin adveksiyasıdır?
- İstilik mübadiləsi istiliyin adveksiyasıdır
- Aşağı temperaturlu hava gəlicə buna istiliyin adveksiyası deyilir.
- əgər əraziyə daha yüksək temperatur ilə hava gəlicə buna istiliyin adveksiyası deyilir.
- Adiabatik proses istiliyin adveksiyasıdır

173 Hansı hündürlükdə sürtünmə qüvvəsi sıfıra bərabərdir?

- 1000 m –dən – 5000 m - ə qədər
- 1000 m- dən 2000 m-ə qədər
- 700 m – dən 1000 m-ə qədər
- 500 m-dən 1500 m - ə qədər
- 2000 m – dən 3000 m -ə qədər

174 Torpaq səthinin albedosu aşağıdakı göstəricilərdən hansıdır?

- 80-90% - dir
- 5-20 % - dir
- 5% - ə qədər azalır
- 10-30% hüdudunda dəyişir
- 50-60% - dir

175 Düz günəş radiasiyanın neçə faizi atmosferdə udulur?

- 23 % - i udulur
- 15 % - i udulur
- 10 % - i udulur
- 5 % - i udulur
- 20 % - i udulur

176 Temperatur stratosferin aşağı qatında hansı hündürlüyədək sabitdir?

- Tropopauzadan 55 km yüksəkliyə qədər
- Tropopauzadan 35 km yüksəkliyə qədər
- Tropopauzadan 25 km yüksəkliyə qədər
- Tropopauzadan 30 km yüksəkliyə qədər
- Tropopauzadan 45 km yüksəkliyə qədər

177 Aşağıdakılardan hansı infraqırmızı radiasiyanın dalğa uzunluğudur? a)) 0.76 mkm – dir]

- 0.1 – 4.0 mkm - ə qədər
- 0.76mkm – dir
- 0.40 – 0.76 mkm – dir
- 0.01 – 0.39 mkm – dir
- 0.76mkm – dən böyük

178 Görünən işığın dalğa uzunluğu aşağıdakı radiasiya göstəricilərindən hansıdır?

- 0.76 mkm – dən böyük olan
- 0.1 – 4.0 mkm - ə qədər olan
- 0.01-dən 0.39 mkm - ə qədər olan
- 0.40 – dan 0.76 mkm - ə qədər olan
- 0.76 mkm olan

179 Yaxın qat adlanan atmosferin hansı nazik qatı:

- troposferin 50-100 m nazik qatı
- troposferin 18 km nazik qatı
- Strosferin 0-55 km nazik qatı
- troposferin 8-9 km nazik qatı
- Troposfer və strosferin 50-100 m nazik qatı

180 Troposferə aid olmayan göstərici:

- Havanın təzyiqi yuxarı sərhədin də yer səthindən 3-10 dəfə azdır.
- 1000 – 1500 m yüksəkliyə qədər olan qat sürünmə və ya planetar sərhəd qatı adlanır
- Atmosfer havasının kütləsinin 4/5 hissəsi burada cəmləşib
- Ekvatorial enlikdə yer səthində 26°s, yuxarı sərhəndə 80°S – yə çatır
- Aşağı qatında temperatur sakitdir və ya çox az artır

181 Temperaturun troposferdə enməsinin orta kəmiyyəti hansıdır?

- 0.40°s/ 100 m – dir
- 0.30°s/ 100 m – dir
- 0.88°s/ 100 m – dir
- 0.60°s/ 100 m – dir
- 0.50°s/ 100 m – dir

182 Temperaturun sutkalıq gedişi atmosferin hansı təbəqəsində müşahidə edilir?

- Tropopauzada
- Hidrosferdə
- Atmosferdə
- Troposferdə
- Erosferdə

183 Su buxarı yer səthinə yaxın rütubətli havada necə faiz təşkil edir?

- 1.5% - dir
- 2.0 – 3.0 % - ə qədərdir
- 0– 4.0 % - ə arasında tərəddüd edir
- 2.0– 6.0 % - ə arasında tərəddüd edir
- 1.5 – 2.0 % - ə qədərdir

184 Quru havanın həcmə görə neçə faizini yer səthində oksigen təşkil edir?

- 21.0% - ni təşkil edir
- 19.8% - ni təşkil edir
- 15% - ni təşkil edir
- 20% - ni təşkil edir
- 15.8% -ni təşkil edir

185 Quru havanın kütləyə görə necə faizini yer səthində oksigen təşkil edir?

- 19% təşkil edir
- 17% təşkil edir
- 21% təşkil edir
- 23 % təşkil edir
- 20% təşkil edir

186 Azot yer səthində quru havanın kütləyə görə neçə faizini təşkil edir?

- 66% təşkil edir
- 76% təşkil edir
- 80% təşkil edir
- 78% təşkil edir
- 56% təşkil edir

187 Quru havanın həcmə görə neçə faizin yer səthində azot təşkil edir?

- 87% təşkil edir
- 70% təşkil edir
- 68% təşkil edir
- 60% təşkil edir
- 78% təşkil edir

188 Yer səthindən neçə metr hündürlükdə havanın temperaturu aparılır?

- 3,5 hündürlükdə
- 2,5 hündürlükdə
- 1,5 m hündürlükdə]
- 2 m hündürlükdə
- 3,0 hündürlükdə

189 Hansı ifadə iqlim əmələ - gətirən proseslərə aid deyil

- Metroloji müşahidələr
- Rütubət dövrəni
- İstilik dövrəni
- Atmosferin günəşlə və yer səthi ilə əlaqəsi
- Atmosfer sirkulyasiyası

190 əsasən neçə km – dən aşağı qatda atmosfer prosesləri öyrənilir ?

- 20-30 km-dən aşağı qatlarda
- 15-20 km-dən aşağı qatlarda
- 10-15 km-dən aşağı qatlarda
- 5-10 km – dən aşağı qatlarda
- 20-25 km-dən aşağı qatlarda

191 İri şəhərlərdə havanın çirklənməsi günəş parıltısının davamiyyətini neçə faizə qədər azaldır?

- 30% - ə qədər
- 20% - ə qədər
- 15% - ə qədər
- 10% - ə qədər
- 25% - ə qədər

192 Günəş parıltısının davamiyyəti dedikdə hansı günəş şüalarının yer səthinə işıqlandırılması vaxtı nəzərdə tutulur?

- Cəm radiasiya
- Əks olunan radiasiya
- Düz günəş radiasiyası
- Səpələnən günəş radiasiyası
- Udulan radiasiya

193 Buludluluq göyün onda birinin buludla örtülməsi ifadəsi ilə ölçülür; buludluluq neçə balla qiymətləndirilir.

- 0-10 balla
- 5-7 balla
- 3-5 balla
- 0-3 balla
- 0-5 balla

194 İnfraqırmızı radiasiyanın dalğa uzunluğu neçə mkm – dir

- 0.1 – 4.0 mkm - ə qədər
- 0.40 – 0.76 mkm – dir
- 0.01 – 0.39 mkm – dir
- 0.76 mkm – dir
- 0.76mkm – dən böyük

195 Aşağıdakı radiasiya göstəricilərindən hansı görünən işığın dalğa uzunluğudur?

- 0.1 – 4.0 mkm - ə qədər olan
- 0.76 mkm olan
- 0.40 – dən 0.76 mkm - ə qədər olan
- 0.01-dən 0.39 mkm - ə qədər olan
- 0.76 mkm – dən böyük olan

196 Dalğasının uzunluğu 0.01 – dən 0,39 mkm - ə qədər olan radiasiya hansı radiasiyadır?

- Görünən işıqdır
- İnfraqırmızı radiasiyadır
- Qırmızı işıqdır
- Görünən işıqdır
- Ultrabənövşəyi radiasiyadır

197 Aşağıdakı ifadələrin hansı düzgün deyil?

- Qütbə yayda – 480S-yə dək azalır
- Mülayim enlikdə + 30S – dən – 54 – 580S – yə dək dəyişir
- Ekvatorial enliyin yuxarı sərhədində 800S – dir
- Ekvatorial enlikdə yer səthində + 260S – dir
- Şimal qütbündə - 230S – dən 480S-yə qıç da dəyişir

198 Atmosferin hansı nazik qatı yaxın qat adlanır?

- troposferin 50-100 m nazik qatı
- troposferin 18 km nazik qatı
- Strofosferin 0-55 km nazik qatı
- Troposfer və strofosferin 50-100 m nazik qatı
- troposferin 8-9 km nazik qatı

199 Aşağıdakı göstəricilərdən hansı troposferə aid deyil?

- Havanın təzyiqi yuxarı sərhədin də yer səthindən 3-10 dəfə azdır.
- Aşağı qatında temperatur sakitdir və ya çox az artır
- Ekvatorial enlikdə yer səthində 260s, yuxarı sərhəndə 800S – yə çatır
- Atmosfer havasının kütləsinin 4/5 hissəsi burada cəmləşib
- 1000 – 1500 m yüksəkliyə qədər olan qat sürünmə və ya planetar sərhəd qatı adlanır

200 Troposferdə temperaturun enməsinin orta kəmiyyət hansıdır?

- 0.88°S/ 100 m – dir
- 0.50°S/ 100 m – dir
- 0.40°S/ 100 m – dir
- 0.30°S/ 100 m – dir
- 0.60°S/ 100 m – dir

201 Atmosferin hansı təbəqəsində temperaturun sutkalıq gedişi müşahidə edilir?

- Erosferdə
- Troposferdə
- Hidrosferdə
- Atmosferdə
- Tropopauzada

202 Atmosfer prosesləri əsas etibarını ilə neçə km – dən aşağı qatda öyrənilir?

- 20-30 km-dən aşağı qatlarda
- 15-20 km-dən aşağı qatlarda
- 10-15 km-dən aşağı qatlarda
- 5-10 km – dən aşağı qatlarda
- 20-25 km-dən aşağı qatlarda

203 30°C temperaturda 1m³ havanın nisbi rütubəti 45%-dir. mütləq rütubəti və havanın doyması üçün çatışmayan suyun miqdarını tapın. (30°C temperaturda 1m³ havanın doyması üçün 30 q su lazımdır):

- 16,5q; 30q
- 13,5q; 45q
- 15q; 16,5q
- 4,5q; 5,5q
- 13,5q; 16,5q

204 . Atmosfer bir – birindən öz xüsusiyyətlərinə görə fərqlənən tam aydın konsentrik sferalara ayrılır. Aşağıdakı ifadələrdən hansı troposferin xarakterik xüsusiyyətini özündə əks etdirir?

- 34-36 km yüksəklikdən sonra temperatur tez artır.
- 50-55 km yüksəkliyi əhatə edir
- Xarici atmosfer qatı adlanır

- Temperatur yüksəkliyə görə çox güclü artır
- Temperaturu orta hesabla yüksəklik boyu azalan atmosferin aşağı qatı

205 Aşağıdakı ifadələrdən hansı iqlim əmələ gətirən proseslərə aiddir?

- Günəş radiasiyası
- Atmosfer təzyiqi
- istilik dövrəni
- Yağıntıların
- Temperaturun çoxillik gedişi

206 Hava nədir? Aşağıdakı ifadələrdən hansı doğrudur?

- hava hər hansı ərazi üçün xarakterik olan ildən – ilə təkrar olunan hava şəraitinin çoxillik gedişidir
- hava temperaturun çoxillik gedişidir
- hava iqlim yaradan amildir
- hava yer səthində atmosferin fiziki vəziyyətidir
- Hava atmosferin qaz təbəqəsidir

207 Soyuq hava kütlələrinə aiddir:

- dəyişməyən
- dayanıqlılıq
- transformasiyalaşmamış hava kütlələri
- dayanıqsızlıq
- transformasiyalaşmış hava kütlələri

208 Havada olan faktiki su buxarlarının 120 qram, doymuş su buxarlarının miqdarının isə 50 q olduğunu bilərək, nisbi rütubətliyi hesablayın:

- 64 %
- 52 %
- 42 %
- 35 %
- 30 %

209 İsti atmosfer cəbhələri nəyə deyilir?

- Soyuq havaya doğru hərəkət edən havaya
- İsti havaya doğru hərəkət edən havaya
- Əsasən yuxarıya hərəkət edirlər
- Okklyuziya cəbhələrinə aid edilirlər
- Əsasən hərəkətsiz olurlar

210 Havada olan faktiki su buxarlarının 135 qram, doymuş su buxarlarının miqdarının isə 80 q olduğunu bilərək, nisbi rütubətliyi hesablayın:

- 40 %
- 69 %
- 43 %
- 59 %
- 48 %

211 Havada olan faktiki su buxarlarının 120 qram, doymuş su buxarlarının miqdarının isə 50 q olduğunu bilərək, nisbi rütubətliyi hesablayın:

- 30 %
- 42 %
- 52 %
- 35 %
- 64 %

212 Küləklərin gücünü göstərən şkalanın adını müəyyən edin:

- Rixter
- Bofort
- Berq
- Keppen
- Faust

213 Bütün Yer atmosferi üçün ozon qatının daha doğru qiymətini seçin:

- 5 mm
- 0,2 mm
- 2 mm
- 20 mm
- 200 mm

214 Yer səthində 1m^3 havada 78% azot və 21% oksigen var. 200 km hündürlükdə onlar necə dəyişirlər?

- bərabər olurlar
- azot daha çox olur
- oksigen daha çox olur
- hər ikisi artır
- nisbət dəyişmir

215 Yer səthində 1m^3 havada 78% azot və 21% oksigen var. 50 km hündürlükdə onlar necə dəyişirlər?

- hər ikisi azalır
- oksigen daha çox olur
- azot daha çox olur
- nisbət dəyişmir
- bərabər olurlar

216 Soyuq hava kütlələrinə aiddir:

- dəyişən
- dayanıqlılıq
- dəyişməyən
- transformasiyalaşmış hava kütlələri
- dayanıqsızlıq

217 Barik qradiyent qüvvəsinin ölçü vahidi hansıdır?

- N/m^3
- hPA/km
- mmc.s.
- m/s^2
- N/kq

218 Atmosferdə hündürlük artdıqca sürətlə azalan meteoroloji kəmiyyət hansıdır?

- sıxlıq
- temperatur
- təzyiq
- mütləq rütubətlik
- nisbi rütubətlik

219 Atmosferin tərkibi Yer səthindən hansı hündürlüyə qədər sabit olur?

- 30km
- 200km
- 300 km
- 100km
- 50km

220 Hansı atmosfer üçün onun tərkibinin sabitliyi qanunu mövcuddur?

- dayanıqsız hava
- rütubətli hava
- buludsuz hava
- quru hava
- dayanıqlı hava

221 Atmosferin ümumi kütləsinin 99% - i təxminən hansı hündürlükdə toplanmışdır?

- 10 – 15 km
- 30 – 50 km
- 30 – 35 km
- 20 – 25 km
- 15 – 25 km

222 Normal atmosfer təzyiqi şəraitində və 0°C hava temperaturunda ozon təbəqəsinin qalınlığı təxminən nə qədər olur?

- 3,5 mm
- 3 mm
- 5,3 mm
- 5,0 mm
- 1,5 mm

223 Atmosferin hansı təbəqəsini həmçinin ozonosfer adlandırırlar?

- mezosfer
- ionosfer və ya termosfer
- stratosfer
- troposfer
- ekzoster

224 Hansı hündürlükdə ozon qazının miqdarı maksimuma çatır?

- 50 – 60 km
- 18 – 25 km
- 14 – 21 km
- 30 – 40 km
- 20 – 30 km

225 əgər atmosfer olmasaydı, Yer səthinin orta temperaturu neçə dərəcə olardı?

- 12°C
- 15°C
- 30°C
- 23°C
- 17°C

226 Atmosferdə oksigenin payı təxminən neçə faiz təşkil edir?

- 28%
- 78%
- 21 %
- 26%
- 0,03%

227 Nisbi rütubətliliyin ölçü vahidi nədir?

- M.B.
- q/m³
- °C
- faiz
- hPa

228 Aşağıdakılardan hansı doğrudur?

- 1 mb = 1 mmc.s.
- 0,75 mmc.s = 1,5 hpa
- 1 mb = 0,75 mmc.s.
- 1hpa = 1 mmc.s
- 1 mmc.s = 0,75 hpa

229 Atmosferdə aşağı hava məkanı, sahəsi hansı hündürlüyədək hesab edilir?

- 4000m
- 3500 m
- 5000 m
- 1500 m
- 6100 m

230 Atmosferin hansı təbəqəsində temperatur hündürlüyə görə demək olar ki, dəyişmir?

- maqnitosfer
- mezosfer
- troposfer
- stratosfer
- ekzosfer

231 Troposferin yuxarı təbəqəsində havanın orta temperaturu neçə dərəcədir?

- +20 °C
- 56°C
- 42°C
- 23°C
- +12°C

232 Hündürlüyə qalxdıqca temperatur dəyişməsinə görə atmosfer neçə təbəqəyə bölünür?

- 3
 2
 4
 5
 6

233 İsti atmosfer cəbhələri nəyə deyilir?

- Əsasən yuxarıya hərəkət edirlər
 Əsasən hərəkətsiz olurlar
 Soyuq havaya doğru hərəkət edən havaya
 İsti havaya doğru hərəkət edən havaya
 Okklyuziya cəbhələrinə aid edirlər

234 Aşağıdakılardan hansı tropopauza təbəqəsinin başlanmasını göstərən əlamətdir?

- hündürlüyə görə havanın temperaturunun sabit qalması
 hündürlüyə görə havanın temperaturunun azalmasının sürətlənməsi
 hündürlüyə görə havanın temperaturunun artmasının sürətlənməsi
 hündürlüyə görə havanın temperaturunun azalmasının davam etməsi
 hündürlüyə görə havanın temperaturunun azalmasının dayanması

235 Buludların sululuğu aşağıdakı ifadələrdən hansıdır?

- Yer 1 m² sahəsində hava sütununda 28.5 kq\su buxarı olduqda
 Buludlu havanın vahid həcmindəki su damcılarının və buz kristallarının kütləsi buludların sululuğu adlanır.
 Bulud damcılarının ölçüləri 1000 mkm çox olduqda
 Yer səthinə yaxın kondensasiyada kondensasiya məhsulların yığılmasına buludların sululuğu deyilir
 Havanın doyma halına çatması

236 Hansı temperaturda buzlu (kristallik) buludlar üstünlük təşkil edir?

- Onlar – 20°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir
 Onlar – 20°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir
 Onlar – 25°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir
 Onlar – 30°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir
 Onlar – 30°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir

237 Havanın t° -n un qeyri – dövrü dəyişməsi nə ilə bağlıdır?

- T° – r inversiyası ilə bağlıdır
 Təzyiq sahələri ilə bağlıdır.
 Hava kütləsinin adveksiyası ilə bağlıdır
 Atmosfer sirkulyasiyası ilə bağlıdır
 Yer səthinin radiasiyası balansı ilə bağlıdır

238 Aşağıdakı kondensasiya nüvələrindən hansı iri nüvələr adlanır?

- radiusu 3.5 mkm olan
 radiusu $\tau = 1.0 - 3.5$ mkm olan
 radiusu $\tau = 0.1 - 1.0$ mkm olan
 radiusu $\tau < 0,1$ mkm olan

radiusu $\tau = 1.0 - 3.5$ mkm, $m > 10^{11}$ q olan

239 Aşağıdaki nüvələrdən hansı bulud kondensasiya nüvələridir?

radiusu 3.5 mkm olan

radiusu $\tau = 1.0 - 3.5$ mkm olan

radiusu $\tau = 0.1 - 1.0$ mkm olan

radiusu $\tau < 0,1$ mkm olan

radiusu $\tau = 1.0 - 3.5$ mkm, $m > 10^{11}$ q olan

240 Aşağıdaki nüvələrdən hansı Aytken nüvəsi adlanır.

radiusu 3.5 mkm olan

radiusu $\tau = 1.0 - 3.5$ mkm olan

radiusu $\tau = 0.1 - 1.0$ mkm olan

radiusu $\tau < 0,1$ mkm olan

radiusu $\tau = 1.0 - 3.5$ mkm, $m > 10^{11}$ q olan

241 Şeh nöqtəsi defisiti (çatışmamazlığı) aşağıdakı ifadələrdən hansıdır?

$= T - \tau$

$D = E - e$

$\bar{a} = 217 \cdot \frac{e}{T} \cdot q / m^3$

$f = \frac{e}{E} \cdot 100\%$

$\bar{v} = k \frac{E - e}{P} \cdot f(v)$

242 Doyma defisiti aşağıdakı ifadələrdən hansıdır?

$= T - \tau$

$D = E - e$

$\bar{a} = 217 \cdot \frac{e}{T} \cdot q / m^3$

$f = \frac{e}{E} \cdot 100\%$

$\bar{v} = k \frac{E - e}{P} \cdot f(v)$

243 Nisbi rütubətin ifadəsi aşağıdakı ifadələrdən hansıdır?

$= T - \tau$

$E_s - e$

$\bar{a} = 217 \cdot \frac{e}{T} \cdot q / m^3$

$f = \frac{e}{E} \cdot 100\%$

$$v = k \frac{E_s - e}{P} \cdot f(v)$$

244 Aşağı yarusda aşağıdakı buludlardan hansı yerləşir?

- Lələkli laylı buludlar
- Laylı və laylı yağışlı buludlar
- Lələkli topa buludlar
- Yüksək topalı buludlar
- Lələkli buludlar

245 Yuxarı yarışda aşağıdakı buludlardan hansı yerləşir?

- Laylı buludlar
- Yüksək topalı
- Lələkli, Lələkli – topa və lələkli laylı buludlar
- Laylı və laylı – yağışlı buludlar
- Yüksək lələkli

246 Müasir beynəlxalq təsnifat variantında xarici görünüşünə buludlar neçə əsas formaya bölünür?

- 10 əsas formaya bölünür.
- 5 əsas formaya bölünür
- 3 əsas formaya bölünür
- 2 əsas formaya bölünür
- 7 əsas formaya bölünür

247 Hansı temperatur şəraitində qarışıq buludlar yaranır?

- Onlar 0°S temperaturda yaranır
- Onlar bir qayda olaraq – 10°S – dən – 250S – dək t° – a yaranır
- Onlar bir qayda olaraq – 5°S – dən – 25°S – dək t° – a yaranır
- Onlar bir qayda olaraq – 10°S – dən – 40°S – dək t° – a yaranır
- [yeni cavab]

248 Hansı halda qarışıq buludlar üstünlük təşkil edir?

- Temperatur – 15°S – dən aşağı olduqda
- Temperatur – 10°S – dən aşağı olduqda
- Temperatur – 5°S – dən aşağı olduqda
- Temperatur – 10°S – dən aşağı olduqda
- Temperatur – 15°S – dən aşağı olduqda

249 Sublimasiya nədir?

- Suyun qaz halına keçməsi
- 40 – dən aşağı olduqda sublimasiya baş verir.
- Su buxarının bərk hala keçməsi ilə kristalların yaranması
- Su buxarının maye halına keçməsi
- Suyu maye haldan bərk hala keçməsi

250 Atmosferdə kondensasiya nə zaman baş verir?

- Rütubət çatışmamazlığı olduqda
- Nisbi rütubət çox olduqda

- Temperatur aşağı düşdükdə, hava doyma halına çatdıqda
- Temperatur yüksək olduqda
- Mütləq rütubət çox olduqda

251 Rütubətliliyin xassələrinə aşağıdakı ifadələrdən hansı aid deyil:

- Mülayim enliklərdə
- Doyma defisiti
- Nisbi rütubətlik
- Mütləq rütubətlik
- Rütubət çatışmamazlığı.

252 Böyük sahəyə qazın molekullarının yayılması necə adlanır?

- Absorbsiya adlanır.
- Molekulyar diffuziya adlanır
- Cəm buxarlanma adlanır
- Fiziki buxarlanma adlanır
- Təbii buxarlanma adlanır

253 Enlikdən və kontinentallıqdan asılı olaraq t un illik gedişi tiplərinə aid deyil:

- Qütb tipi
- Mülayim qurşaq tipi
- Tropik tip
- Ekvatorial tip
- Subtropik qurşaq tipi

254 Yer səthinin istilik balansına aid olmayan ifadə:

- Ümumi radiasiya ilə yer səthinə gələn radiasiya
- Yer səthinə haradan su buxarının kondensasiyası ilə istilik olunur.
- Yer səthinə atmosferdən turbolent istilik keçirmə yolu ilə daxil olan istilik
- Cəm radiasiya və atmosferdən qarşı gələn radiasiya
- Yerin daxili nüvə enerjisi

255 Hansı radiasiya birinci yer səthinə daxil olur?

- Yer səthinə bütün radiasiyalar eyni vaxtda daxil olur
- Birinci səpələnən radiasiya daxil olur
- Cəm radiasiya və atmosferdən qarşı gələn radiasiya daxil olur.
- istilik keçirmə yolu ilə istilik daxil olur?
- Birinci yer səthi havadan su buxarının kondensasiyası ilə istilik olur.

256 Yer səthindən istilik fasiləsiz olaraq müxtəlif yollarla hara gedir?

- Yer səthindən istilik atmosferə və kosmosa keçir
- Hidrosferə
- Litosferə
- Atmosferə
- Yer səthindən istilik yuxarı Atmosferə aşağı isə torpağa və suya keçir

257 Ozon ultrabənövşəyi və görünən günəş radiasiyanı udur bu düz günəş radiasiyasının neçə faizini təşkil edir.

- 3 % - ni təşkil edir

- 23 % - ni təşkil edir
- 1.5 % - ni təşkil edir
- 5 % - ni təşkil edir
- 15 % - ni təşkil edir

258 10000 km yüksəkliyə qədər məkanı əhatə edən atmosfer təbəqəsi:

- Mezosfer
- Ekzosfer
- Maqnofosfer
- Radiasiya qurşağı
- Termosfer

259 Uzundalğalı radiasiyanın dalğa uzunluğu neçə mkm – dir?

- 0.76 mkm – dən böyük
- 4.0 – 100 mkm – dir
- 0.40 – 0.76 mkm – dir
- 0.1 -4.0 mkm –dir
- 0.01 – 0.34 mkm – dir

260 Aşağıdakı ifadələrdən hansı troposferin xarakterik xüsusiyyətini özündə əks etdirir?

- Xarici atmosfer qatı adlanır
- 34-36 km yüksəklikdən sonra temperatur tez artır.
- Temperaturu orta hesabla yüksəklik boyu azalan atmosferin aşağı qatı
- 50-55 km yüksəkliyi əhatə edir
- Temperatur yüksəkliyə görə çox güclü artır

261 Hansı ifadə iqlim əmələ gətirən proseslərə aiddir?

- Günəş radiasiyası
- Yağıntılarn
- istilik dövranı
- Atmosfer təzyiqi
- Temperaturun çoxillik gedişi

262 Xüsusi xarakterə malik buz yağışında buz kristallarının diametri neçə milli metr olur?

- 3-4 mm
- 2-3 mm
- 10-15 mm
- 5-10 mm
- 1-3 mm

263 Formalarına görə yağıntılarn neçə növü var?

- 6
- 4
- 3
- 2
- 5

264 Buxarlanma dumanları hansı şəraitdə yaranır?

- su səthində isti dövrdə yaranır
- quru səthində payız və qışda yaranır
- su səthində yaranır
- quru səthində yaranır
- su səthində payız və qışda soyuq havada yaranır

265 Yer səthinin radiasion soyuması radiasion dumanlar adlanır. Radiasion dumanlar neçə cür olur?

- xüsusi dumanlardır
- 2
- 3
- 5
- 4

266 Smoq nədir?

- smoq – atmosferin xüsusi vəziyyətidir
- smoq – fotokimyəvi dumandır
- smoq – qazvari və antropogen mənşəli bərk qarışıqlarla qarışıq olan güclü dumandır
- smoq – tüstüdür
- smoq – atmosferdə oksigenin ionlara parçalanmasıdır

267 Atmosferdə damcılar harada əmələ gəlir?

- qaz molekulları üzərində
- atmosferin yuxarı təbəqəsində buz lələkləri üzərində
- atmosfer tozları üzərində
- aerozollar üzərində
- kondensasiya nüvəsi üzərində

268 Yer səthinin vahid sahəsində hava sütununda olan su buxarı atmosfer sütununun rütubət tutumu adlanır. Yer 1m² sahəsində hava sütununda neçə kq su buxarı var

- 1,5 kq su buxarı var
- 38,5 kq su buxarı var
- 8,5 kq su buxarı var
- 18,5 kq su buxarı var
- 28,5 kq su buxarı var

269 Yer kürəsində havanın rütubətliliyi ən çox haradadır?

- okean və dəniz səthində
- ekvator
- subtropiklərdə
- tropiklərdə
- mülayim enliklərdə

270 Hava rütubətinin coğrafi paylanması nədən asılıdır?

- rütubət çatışmamazlığından
- nisbi rütubətlənmədən
- buxarlanmadan
- küləyin sürət və istiqamətindən
- Yer kürəsinin bir yerindən digərinə hava axını və rütubətin aparılmasıdan

271 Nisbi rütubətin amplitudu harada böyükdür?

- quruda
- litosferdə
- hidrosferdə
- atmosferdə
- biosferdə

272 Aşağıdakı buludlardan hansı yuxarı yarışda yerləşir?

- Laylı və laylı yağışlı buludlar
- Lələkli buludlar
- Lələkli topa buludlar
- Yüksək topalı buludlar
- Lələkli laylı buludlar

273 Xarici görünüşünə görə müasir beynəlxalq təsnifat variantında buludlar neçə əsas formaya bölünür

- 10 əsas formaya bölünür.
- 5 əsas formaya bölünür
- 3 əsas formaya bölünür
- 2 əsas formaya bölünür
- 7 əsas formaya bölünür

274 Qarıxıq buludlar, soyumuş damcılardan və kristallardan ibarətdir. Onlar hansı temperatur şəraitində yaranır?

- Onlar 0°S temperaturda yaranır
- Onlar bir qayda olaraq – 10°S – dən – 25°S – dək t° – a yaranır
- Onlar bir qayda olaraq – 5°S – dən – 25°S – dək t° – a yaranır
- Onlar bir qayda olaraq – 10°S – dən – 40°S – dək t° – a yaranır
- Onlar bir qayda olaraq – 10°S – də yaranır

275 Buzlu (kristallik) buludlar, kristallardan ibarətdir. Onlar hansı temperaturda üstünlük təşkil edir?

- Onlar – 20°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir
- Onlar – 30°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir
- Onlar – 25°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir
- Onlar – 20°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir
- Onlar – 30°S – dən aşağı t° – da üstünlük təşkil edir

276 Qarıxıq buludlar hansı halda üstünlük təşkil edir?

- Temperatur – 25°S – dən aşağı olduqda
- Temperatur – 15°S – dən aşağı olduqda
- Temperatur – 10°S – dən aşağı olduqda
- Temperatur – 5°S – dən aşağı olduqda
- Temperatur – 20°S – dən aşağı olduqda

277 Buludlar hava axını ilə yer dəyişirlər. Hansı halda havada olan bulud buxarlanır

- Günəş radiasiyası çoxalarsa
- Havanın nisbi rütubətliliyi azalarsa
- Havanın mütləq rütubətliliyi çoxalarsa.
- Havanın mütləq rütubətliyi azalarsa
- Havanın nisbi rütubətliliyi çoxalarsa

278 Kondensasiya nüvələri nə vaxt çökmürlər?

- Nisbi rütubət çox olduqda
- Rütubətlilik çox olduqda
- Nüvələrin kütlələri çox olduqda
- Nüvələrin kütlələri çox az olduqda
- Nisbi rütubət az olduqda

279 Aşağıdakı kondensasiya nüvələri mövcuddur. Aşağıdakı nüvələrdən hansı iri nüvələr adlanır?

- Radiusu 3.5 mkm olan
- Radiusu $\tau = 1.0 - 3.5$ mkm olan
- Radiusu $\tau = 0.1 - 1.0$ mkm olan
- Radiusu $\tau < 0,1$ mkm olan
- Radiusu $\tau = 1.0 - 3.5$ mkm, $m > 10^{-11}$ q olan

280 Aşağıdakı kondensasiya nüvələri mövcuddur. Aşağıdakı nüvələrdən hansı bulud kondensasiya nüvələridir.

- Radiusu $\tau = 1.0 - 3.5$ mkm, $m > 10^{-11}$ q olan
- Radiusu $\tau = 0.1 - 1.0$ mkm olan
- Radiusu $\tau < 0,1$ mkm olan
- Radiusu 3.5 mkm olan
- Radiusu $\tau = 1.0 - 3.5$ mkm olan

281 Aşağıdakı kondensasiya nüvələri mövcuddur. Aşağıdakı nüvələrdən hansı Aytken nüvəsi adlanır.

- Radiusu 3.5 mkm olan
- Radiusu $\tau = 1.0 - 3.5$ mkm olan
- Radiusu $\tau = 0.1 - 1.0$ mkm olan
- Radiusu $\tau < 0,1$ mkm olan
- Radiusu $\tau = 1.0 - 3.5$ mkm, $m > 10^{-11}$ q olan

282 Atmosferdə kondensasiya prosesində damcılar həmişə nə vaxt dayanaqsız olur?

- Damcı molekullarının böyük yığılımı olsa.
- Kondensasiya nüvəsi həmişə var
- Molekullar parçalandıqda
- Əgər damcılar kompleks molekul şərtində nüvəsiz yaranırsa
- Əgər hava süni yolla kondensasiya nüvəsindən azad edilsə

283 Atmosferdə kondensasiya deyil sublimasiyada baş verir. Sublimasiya nədir?

- Suyun qaz halına keçməsi
- 40°S – dən aşağı olduqda sublimasiya baş verir.
- Su buxarının bərk hala keçməsi ilə kristalların yaranması
- Su buxarının maye halına keçməsi
- Suyu maye haldan bərk hala keçməsi

284 Kondensasiya suyun qazvari halından su halına keçməsidir. Atmosferdə Kondensasiya nə zaman baş verir?

- Mütləq rütubət çox olduqda

- Nisbi rütubət çox olduqda
- Temperatur aşağı düşdükdə, hava doyma halına çatdıqda
- Temperatur yüksək olduqda
- Rütubət çatışmamazlığı olduqda

285 Yer səthinə yaxın inversiya yer səthinin gecə radiasiya soyuması nəticəsində yaranır. Belə inversiya necə adlanır?

- Radiasiya inversiya adlanır
- T°- ur inversiyası adlanır
- Radiasiya çirklənməsi adlanır
- Radiasiya balansı adlanır.
- T°- ur qradiyenti adlanır

286 Dəniz üzərindəki iqlimdə t° -un illik amplitudası kiçik olur və necə adlanır.

- Mülayim iqlim adlanır
- İllik amplitudası kiçik olur və dəniz iqlimi adlanır
- Quru iqlim adlanır
- Rütubətli iqlim adlanır
- İllik amplitudası böyük olur və dəniz iqlimi adlanır

287 Aşağıdakı cavablardan hansı Enlikdən və kontinentallıqdan asılı olaraq t° un illik gedişi tiplərinə aid deyil.

- Qütb tipi
- Mülayim qurşaq tipi
- Tropik tip
- Ekvatorial tip
- Subtropik qurşaq tipi

288 Sutkalıq amplituda nədən asılıdır? Aşağıdakı ifadələrdən hansı düzgün deyil?

- Sutkalıq amplituda torpaq örtüyünün xüsusiyyətlərindən aslıdır.
- Sutkalıq amplituda yağıntıların miqdarından aslıdır
- Sutkalıq amplituda fəsillərdən aslıdır.
- Sutkalıq amplituda buludluluqdan aslıdır
- Sutkalıq amplituda enliklərdən, yerin relyefindən aslıdır

289 Aşağıdakı ifadələrdən hansı yer səthinin istilik balansına aid deyil?

- Ümumi radiasiya ilə yer səthinə gələn radiasiya
- Yer səthinə haradan su buxarının kondensasiyası ilə istilik olunur.
- Yer səthinə atmosferdən turbolent istilik keçirmə yolu ilə daxil olan istilik
- Cəm radiasiya və atmosferdən qarşı gələn radiasiya
- Yerin daxili nüvə enerjisi

290 Birinci yer səthinə hansı radiasiya daxil olur?

- Yer səthinə bütün radiasiyalar eyni vaxtda daxil olur
- Birinci səpələnən radiasiya daxil olur
- Cəm radiasiya və atmosferdən qarşı gələn radiasiya daxil olur.
- istilik keçirmə yolu ilə istilik daxil olur?
- Birinci yer səthi havadan su buxarının kondensasiyası ilə istilik olur.

291 Yer səthi, yəni torpaq və ya su səthi fasiləsiz olaraq müxtəlif yollarla istilik alır və itirir. Yer səthindən istilik hara gedir?

- Yer səthindən istilik atmosferə və kosmosa keçir
- Hidrosferə
- Litosferə
- Atmosferə
- Yer səthindən istilik yuxarı Atmosferə aşağı isə torpağa və suya keçir

292 Günəş radiasiyasını daha udan ozondur. Ozon ultrabənövşəyi və görünən günəş radiasiyanı udur bu düz günəş radiasiyasının neçə faizini təşkil edir.

- 3 % - ni təşkil edir
- 23 % - ni təşkil edir
- 1.5 % - ni təşkil edir
- 5 % - ni təşkil edir
- 15 % - ni təşkil edir

293 Aşağıdakı ifadələrdən hansı doğru deyil?

- 70 km – də ozon yoxa çıxır
- Ozon 15 km – dən 70 km - ə qədər yüksəklikdə yaranır
- Ozon havanın 70 – nu 30-55 km yüksəklikdə artırır.
- Ozon atmosferin ümumi kütləsinin 5% - ni təşkil edir.
- Ozonun maksimal miqdarı qütb vilayətində 15-20 km yüksəklikdə yerləşir

294 Aşağıdakı atmosfer təbəqələrindən hansı 10000 km yüksəkliyə qədər məkanı əhatə edir?

- Mezosfer
- Radiasiya qurşağı
- Maqnitofosfer
- Ekzosfer
- Termosfer

295 Uzundalğalı radiasiya yer səthinin və atmosferin şüalandırdığı radiasiyadır. Uzundalğalı radiasiyanın dalğa uzunluğu neçə mkm – dir

- 0.76 mkm – dən böyük
- 4.0 – 100 mkm – dir
- 0.40 – 0.76 mkm – dir
- 0.1 – 4.0 mkm – dir
- 0.01 – 0.34 mkm – dir

296 Atmosferin stratosfer təbəqəsi hansı hündürlükləri əhatə edir?

- 20 – 30 km
- 50 – 55 km
- 30 – 50 km
- 70 – 100 km
- 40 – 90 km

297 Turbulentlik nədir?

- qalxan hava axınları
- güclü şaquli hava cərəyanları

- nizamlı burulğanvari hərəkətlər
- nizamsız burulğanvari hərəkətlər
- enən hava axınları

298 Turbulent hərəkətlər necə hərəkətlərdir?

- əyrixətli
- xaotik
- nizamlı
- düzxətli
- lominar

299 Atmosferin hansı təbəqələrində temperatur hündürlüyə görə aşağı düşür?

- troposfer, stratosfer
- mezosfer və troposferdə
- mezosfer və ionosferdə
- ionosfer və troposferdə
- stratosfer və ionosferdə

300 Stratosfer təbəqəsindən yuxarıda atmosfer təbəqələrinin ardıcılığı necədir?

- troposfer, mezosfer, ionosfer
- ekzosfer, ionosfer, mezosfer
- mezosfer, ekzosfer, ionosfer
- troposfer, ekzosfer, mezosfer
- mezosfer, ionosfer, ekzosfer

301 Quru subtropiklərdə illik yağıntıların miqdarı nə qədərdir?

- 500-1000 mm
- 300-500 mm
- 400-500 mm
- 50-100 mm
- 100-300 mm

302 Atmosfer təzyiqinin 1 mb azalması və artması üçün lazım olan hündürlük necə adlanır?

- izobarik hündürlük
- barik sahə
- barik qradient
- barik pillə
- barometrik hündürlük

303 Normal atmosfer təzyiqi hansı dəniz səthinə nəzərən təyin edilmişdir?

- Xəzər dənizi
- Baltik dənizi
- Baren dənizi
- Qara dənizi
- Biskay dənizi

304 Hansı hündürlük atmosferin yuxarı sərhəddi hesab edilir?

- 2000 km

- 500 km
- 1500 km
- 1000 km
- 1200 km

305 Havanın təzyiqi ilə müqayisədə onun sıxlığı hündürlüyə görə necə azalır?

- dəyişir
- sürətlə
- təzyiq kimi
- yavaş
- dəyişmir

306 Atmosferin hansı parametri bütün hündürlüklərdə sürətlə aşağı düşür?

- külək
- sıxlıq
- temperatur
- təzyiq
- rütubətlik

307 Temperaturun sutkalıq tərəddüdləri atmosferin hansı təbəqəsini əhatə edir?

- stroposferdə
- bütün sərhəd təbəqəsində
- yalnız yerüstü təbəqədə
- bütün troposfer
- yerüstü təbəqənin böyük bir hissəsində

308 Kondensasiya səviyyəsinədək hava hissəciklərinin temperaturu necə dəyişir?

- hər ikisi ilə
- psevdoadiabatik qanunla
- quru adiabatik qanunla
- dəyişmir
- rütubətli adiabatik qanunla

309 Quru adiabat nədir?

- eyni yağıntıya malik nöqtələri birləşdirən xəttlər
- eyni təzyiqə malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- eyni potensial temperatura malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- eyni psevdopotensial temperatura malik olan nöqtələri birləşdirən xəttlər
- qarışıqları birləşdirən xəttlər

310 1 km qalxdıqda hava hissəciyinin temperaturunun 8°C soyuması nə deməkdir?

- hissəciyə ətraf havadan istilik verilir
- hissəcik adiabatik qalxır
- hissəcik izotropik enir
- hissəcik izotropik yüksəlir
- hissəcik ətraf havaya istilik verir

311 ətrafdan təcrid edilmiş hava hissəciyi 1 km –dən aşağı düşdükdə onun temperaturu necə dəyişər?

- 10°C azalar
- 6°C azalar
- 6°C yüksələr
- 10°C yüksələr
- 15°C azalar

312 Hava hissəcikləri adiabatik qalxdıqda onun temperaturu necə dəyişir?

- şəh nöqtəsi temperaturundan yuxarı olur
- artır
- dəyişməz qalır
- şəh nöqtəsi temperaturundan aşağı olur
- azalır

313 Yer səthinin radiasiya balansını aşağıdakı ifadələrdən hansıdır?

- $Q = S \cdot \sin h + D$
- $(S \cdot \sin h + D) \cdot A$
- $Q = E_s - E_a$
- $B = (S \cdot \sin h + D) \cdot (t + A) \cdot E_a$
- $(S \cdot \sin h + D) \cdot (t + A)$

314 Ekvatordan qütblərə doğru temperaturun azalmasının səbəbi:

- Yer səthinin radiasiya balansıdır
- Yer səthinin istilik balansıdır
- Cəm radiasiyadır
- Əks olunan radiasiyadır
- Düz radiasiyadır

315 Aşağıdakı qanunlardan hansı Füyrenin dördüncü qanunudur?

- Maksimal və minimal t -un müşahidə olunduğu vaxtda, onların illik və sutkalıq gedişlərində dərinlik boyu gecikməsi dərinliyin artmasına mütənasibdir
- Sutkalıq və illik sabit t - lu dərinlik qatlarının öz aralarında nisbəti tərəddüd dövrlərinin kvadrat kökü kimidir 1 :
- Okean səthində t -un ilik amplitud sutkalıqdan böyükdür.
- Torpağın tipindən aslı olmayaraq dərinlik boyu t - un tərəddüd dövrü dəyişmişir.
- Dərinliyin cəbri silsilə ilə artması amplitud həndəsi silsilə ilə azalmasına gətirir.

316 Aşağıdakı qanunlardan hansı Füyrenin üçüncü qanunudur?

- Sutkalıq və illik sabit t - lu dərinlik qatlarının öz aralarında nisbəti tərəddüd dövrlərinin kvadrat kökü kimidir 1 :
- Torpağın tipindən aslı olmayaraq dərinlik boyu t - un tərəddüd dövrü dəyişmişir.
- Dərinliyin cəbri silsilə ilə artması amplitud həndəsi silsilə ilə azalmasına gətirir.
- Okean səthində t -un ilik amplitud sutkalıqdan böyükdür.
- Maksimal və minimal t -un müşahidə olunduğu vaxtda, onların illik və sutkalıq gedişlərində dərinlik boyu gecikməsi dərinliyin artmasına mütənasibdir.

317 Aşağıdakı qanunlardan hansı Füyrenin ikinci qanunudur?

- Okean səthində t -un ilik amplitudu sutkalıqdan böyükdür.
- Maksimal və minimal t - ın müşahidə olunduğu vaxtda, onların illik və sutkalıq gedişlərində dərinlik boyu gecikməsi dərinliyin artmasına mütənasibdir.

- Torpağın tipindən asılı olmayaraq dərinlik boyu t_0 - in tərəddüd dövrü dəyişmiş.
- Dərinliyin cəbri silsilə ilə azalmasına gətirir.
- Sutkalıq və illik sabit t -lu dərinlik qatlarının öz aralarında nisbəti tərəddüd dövrlərinin kvadrat kökü kimidir. Yəni 1:

318 Aşağıdakı qanunlardan hansı Füyrenin birinci qanunudur?

- okean səthində t_0 - in illik amplitud sutkalıqdan böyükdür.
- Maksimal və minimal t_0 - in müşahidə olunduğu vaxtda onların illik və sutkalıq gedişlərində dərinlik boyu gecikməsi dərinliyin artmasına mütənasibdir.
- Torpağın tipindən asılı olmayaraq dərinlik boyu t_0 – un tərəddüd dövrü dəyişmiş.
- Dərinliyin cəbri silsilə ilə artması amplitudanın həndəsi silsilə ilə azalmasına gətirir.
- Sutkalıq və illik sabit t_0 - lı dərinlik qatlarının öz aralarında nisbəti tərəddüd dövrünün kvadrat kökü kimidir. Yəni 1:

319 Atmosferin istilik rejimi aşağıdakı ifadələrdən hansıdır?

- İstilik mübadiləsi
- Soyuğun adveksiyası
- İstiliyin adveksiyası
- Siklonun təkamülü
- Atmosferdə havanın temperaturunun paylanması və fasiləsiz olaraq bu paylanmanın dəyişməsi

320 .Koriolis qüvvəsi coğrafi enlikdən (q) asılıdır. Onun maksimal qiyməti $2 \cos (4=P/2)$ hansı enlikdədir?

- Dağlıq ərazilərdədir.
- Mülayim enliklərdədir
- Tropiklərdədir
- Ekvatordadır
- Qütblərdədir

321 Coğrafi amillərə aid olmayan amil:

- yerin fırlanma oxunun orbit müstəvisinə meyliliyi
- Okean və materiklərin coğrafi paylanması
- atmosferin kütləsi və tərkibi
- Yerin kütləsi və ölçüləri
- Okeanın kütləsi və tərkibi

322 Astronomik amillərə aid olmayan amil:

- Yerin kütləsi və ölçüləri
- Yerin fırlanma oxunun orbit müstəvisinə meyliliyi
- Günəş sistemində Yerin vəziyyəti və hərəkəti
- Günəşin işığı
- Yerin öz oxu ətrafında fırlanma sürəti

323 Hansı qatlarda atmosfer prosesləri öyrənilir?

- Troposferdə
- Stratosferdə
- Mezosferdə
- ionosfer – termosferdə
- Troposfer – Stratosferdə

324 Aşağıdakı ifadələrdən hansı yer səthinin radiasiya balansıdır?

-

$$Q = S \cdot \sin h + D$$

$$Q = (S \cdot \sin h + D) \cdot (t + A)$$

$$Q = (S \cdot \sin h + D) \cdot (t + A) \cdot E_a$$

$$Q_s = E_s - E_a$$

$$Q = (S \cdot \sin h + D) \cdot A$$

325 Hava kütləsinin səth örtüyünün təsiri altında əsas xüsusiyyətlərini dəyişməsi prosesi necə adlanır?

- Evolyusiya
- transliasiya
- transpirasiya
- transformasiya
- sürüşmə

326 Kondensasiya səviyyəsinədək hava hissəciklərinin temperaturu necə dəyişir?

- hər ikisi ilə
- psevdoadiabatik qanunla
- quru adiabatik qanunla
- rütubətli adiabatik qanunla
- dəyişmir

327 Hava hissəcikləri adiabatik qalxdıqda onun temperaturu necə dəyişir?

- şəh nöqtəsi temperaturundan yuxarı olur
- dəyişməz qalır
- artır
- azalır
- şəh nöqtəsi temperaturundan aşağı olur

328 Quru adiabatik qradiyentin kəmiyyəti rütubətli adiabatik qradiyentlə necə müqayisə olunmalıdır?

- Rütubətli adiabatik qradiyent kiçikdir
- Quru adiabatik qradiyentin kəmiyyəti böyükdür
- Rütubətli adiabatik qradiyent böyükdür
- Hər ikisinin kəmiyyəti eynidir
- Quru adiabatik qradiyent rütubətli adiabatik qradiyentdən 2,0°C kiçikdir

329 Adiabatik proseslər necə başa düşürlər?

- Ətraf mühitlə istilik mübadiləsi
- Ətraf mühitlə istilik mübadiləsi olmadan temperaturun dəyişməsi
- Ətraf mühitlə istilik mübadiləsi olmadan dayanıqsızlıq halının dəyişməsi
- Ətraf mühitlə istilik mübadiləsi olmadan şəh nöqtəsi temperaturunun
- Ətraf mühitlə istilik mübadiləsinin nəzərə alınmaması

330 Konveksiya zamanı hissəciklərin temperaturu hündürlüyə görə necə dəyişir?

- rütubətli adiabatik qradiyentdən kiçik
- quru adiabatik qradiyentdən kiçik
- quru adiabatik qradiyentdən böyük
- quru adiabatik qradiyentə bərabər
- rütubətli adiabatik qradiyentə bərabər

331 Atmosferdə xüsusi istilik nəyin nəticəsində ayrılır?

- buxarlanma
- sublimasiya
- kondensasiya
- ərimə
- transformasiya

332 Hava kütləsinin səth örtüyünün təsiri altında əsas xüsusiyyətlərini dəyişməsi prosesi necə adlanır?

- Evolyusiya
- transliasiya
- transpirasiya
- transformasiya
- sürüşmə

333 1 km qalxdıqda hava hissəciyinin temperaturunun 5°C soyuması nə deməkdir?

- hissəcik izotropik enir
- hissəcik ətraf havaya istilik verir
- hissəciyə ətraf havadan istilik verilir
- hissəcik adiabatik qalxır
- hissəcik izentropik yüksəlir

334 Torpaqda istiliyin paylanma qanunları Furiye qanunları adlanır. Aşağıdakı qanunlardan hansı Furiyenin üçüncü qanunudur?

- Maksimal və minimal t° -un müşahidə olunduğu vaxtda, onların illik və sutkalıq gedişlərində dərinlik boyu gecikməsi dərinliyin artmasına mütənasibdir.
- Dərinliyin cəbri silsilə ilə artması amplitud həndəsi silsilə ilə azalmasına gətirir.
- Okean səthində t° -un illik amplitud sutkalıqdan böyükdür.
- Torpağın tipindən asılı olmayaraq dərinlik boyu t° -un tərəddüd dövrü dəyişmir.

335 Torpaqda istiliyin paylanma qanunları Furiye qanunları adlanır. Aşağıdakı qanunlardan hansı Furiyenin ikinci qanunudur?

- Okean səthində t° -un illik amplitudu sutkalıqdan böyükdür.
- Dərinliyin cəbri silsilə ilə azalmasına gətirir.
- Torpağın tipindən asılı olmayaraq dərinlik boyu t_0 -ın tərəddüd dövrü dəyişmir.
- Maksimal və minimal t° -in müşahidə olunduğu vaxtda, onların illik və sutkalıq gedişlərində dərinlik boyu gecikməsi dərinliyin artmasına mütənasibdir.

336 Torpaqda istiliyin paylanma qanunları Furiye qanunları adlanır. Aşağıdakı qanunlardan hansı Furiyenin birinci qanunudur?

- Maksimal və minimal t° -in müşahidə olunduğu vaxtda onların illik və sutkalıq gedişlərində dərinlik boyu gecikməsi dərinliyin artmasına mütənasibdir.

Sutkalıq və illik sabit t° -li dərinlik qatlarının öz aralarında nisbəti tərəddüd dövrünün kvadrat kökü kimidir. Yəni 1: $\sqrt{365}$

- okean səthində t° -in illik amplitud sutkalıqdan böyükdür.
- Dərinliyin cəbri silsilə ilə artması amplitudun həndəsi silsilə ilə azalmasına gətirir.
- Torpağın tipindən asılı olmayaraq dərinlik boyu t° -un tərəddüd dövrü dəyişmir.

337 Temperatur ekvatoran qütblərə doğru azalır. Buna səbəb nədir?

- Yer səthinin radiasiya balansıdır
- Cəm radiasiyadır
- Əks olunan radiasiyadır
- Yer səthinin istilik balansıdır
- Düz radiasiyadır

338 Dönmə təcilinin vahid kütləyə təsiri yerin fırlanmasının meyletdirici qüvvəsi və ya koriolis qüvvəsi adlanır. Koriolis qüvvəsi coğrafi enlikdən (q) asılıdır. Onun maksimal qiyməti $2 \cos q$ ($4=P/2$) hansı enlikdədir?

- Dağlıq ərazilərdədir.
- Qütblərdədir
- Ekvatordadır
- Tropiklərdədir
- Mülayim enliklərdədir

339 Geopotensial metr, 1 kq kütləni, sərbəst düşmə təcili $g = 9.80665$ olduqda 1 m yüksəkliyə qaldırmaq üçün sərf olunan işdir. ədədi qiymətcə geopotensial metr, hündürlüyə uyğundur. Hansı enlikdə dəqiq hündürlüyə bərabərdir?

- 40° enlikdə
- 20° enlikdə
- 80° enlikdə
- 60° enlikdə
- 45° enlikdə

340

- $4 \cdot 10^2 M_{\text{coul}}/m^2$
- $0.10^2 M_{\text{coul}}/m^2$
- $5 \cdot 10^2 - 33 \cdot 10^2 M_{\text{coul}}/m^2$
- $9 \cdot 10^2 M_{\text{coul}}/m^2$
- $2 \cdot 10^2 - 50 \cdot 10^2 M_{\text{coul}}/m^2$

341 Aşağıdakı amillərdən hansı coğrafi amillərə aid deyil?

- yerin fırlanma oxunun orbit müstəvisinə meyilliyi
- Yerin kütləsi və ölçüləri
- Okean və materiklərin coğrafi paylanması
- Okeanın kütləsi və tərkibi
- atmosferin kütləsi və tərkibi

342 Aşağıdakı amillərdən hansı Astronomik amillərə aid deyil?

- Yerin kütləsi və ölçüləri
- Yerin öz oxu ətrafında fırlanma sürəti
- Günəşin işığı
- Günəş sistemində Yerin vəziyyəti və hərəkəti
- Yerin fırlanma oxunun orbit müstəvisinə meyilliyi

343 Atmosfer prosesləri əsasən hansı qatlarda öyrənilir?

- Stratosferdə
- ionosfer – termosferdə
- Troposferdə

- Troposfer – Stratosferdə
 Mezosferdə

344 Atmosferin ümumi sirkulyasiyasına görə cənub yarımkürəsində neçə alçaq təzyiqli qurşağı vardır?

- 1
 2
 3
 5
 4

345 Temperatur inversiyası ..... deyilir:

- Hündürlüyə doğru yağıntıların artmasına
 Fəal temperaturların cəminə
 Yüksəyə doğru havanın rütubətinin dəyişməsinə
 Temperaturun hündürlüyə doğru artmasına
 Təzyiqlin hündürlüyə doğru dəyişməsinə

346 Atmosferdə temperaturun paylanması başlıca amil:

- Mütləq hündürlük
 Coğrafi uzunluq
 Okeana yaxınlıq
 Coğrafi enlik
 Relyef

347 Məntəqədə temperaturun sutkalıq gedişi -1°C , -4°C , -5°C , 4°C , 8°C , 12°C , 7°C , 3°C olarsa, orta sutkalıq temperaturu müəyyən edin:

- $3,5^{\circ}\text{C}$
  24°C
  3°C
  $5,5^{\circ}\text{C}$
  10°C

348 Atmosferdə temperaturun paylanması başlıca amil:

- Mütləq hündürlük
 Coğrafi uzunluq
 Okeana yaxınlıq
 Coğrafi enlik
 Relyef

349 Subarktik iqlim qurşağının səciyyəvi xüsusiyyəti:

- Yay mülayim və quru, qışı soyuq və quru
 Yay isti və rütubətli, qışı soyuq və rütubətli
 Yay mülayim və rütubətli, qışı soyuq və quru
 Yay soyuq və quru, qışı soyuq və quru
 Yay isti və quru, qışı soyuq və rütubətli

350 Məntəqədə temperaturun sutkalıq gedişi -1°C , -4°C , -5°C , 4°C , 8°C , 12°C , 7°C , 3°C olarsa, orta sutkalıq temperaturu müəyyən edin:

- 3,5°C
 3°C
 5,5°C
 10°C
 24°C

351 Sutka ərzində ən yüksək temperatur müşahidə edilir:

- Axşamüstü gün batarkən
 ⁰⁰-da
 Səhər gün çıxarkən
 ⁰⁰-da
 ⁰⁰-15⁰⁰-da

352 Temperatur inversiyası nəyə deyilir:

- Yüksəyə doğru havanın rütubətinin dəyişməsinə
 Fəal temperaturların cəminə
 Hündürlüyə doğru yağıntıların artmasına
 Təzyiqin hündürlüyə doğru dəyişməsinə
 Temperaturun hündürlüyə doğru artmasına

353 Temperaturun sutkalıq gedişinin amplitudası nəyə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir?

- turbulent istilik mübadiləsinə
 Yağıntıların düşməsinə
 Atmosfer təzyiqinə
 Buludluluğun şaquli gücünə və miqdarına
 hava kütlələrinin adveksiyasına

354 Şəh nöqtəsi temperaturu əsasən nədən asılıdır?

- Nisbi rütubətlik və hava temperaturu
 havanın temperaturu, nisbi rütubətlik və atmosfer təzyiqindən
 havanın temperaturu və atmosfer təzyiqindən
 kondensasiya səviyyəsindən və konveksiyadan
 quru və rütubətli adiabatların vəziyyətindən

355 Temperaturun sutkalıq amplitudası nədir?

- temperaturun sutkalıq gedişinin normadan fərqi
 temperaturun illik amplitudası ilə aylıq amplitudasının fərqi
 sutka ərzində maksimum və minimum hava temperaturlarının fərqi
 temperaturun maksimal həddinin çoxillik normadan fərqi
 temperaturun minimal həddi ilə maksimum həddinin asılılığı

356 Sutka ərzində ən yüksək temperatur müşahidə edilir:

- Axşamüstü gün batarkən
 Səhər gün çıxarkən
 12⁰⁰-da
 14⁰⁰-15⁰⁰-da
 10⁰⁰-da

357 Havanın temperaturunun dəyişməsinin əsas səbəbi nədir?

- hava kütlələrinin üfqi yerdəyişməsi
- səth örtüyünün albedosu
- təzyiqin şaquli dəyişməsi
- şüalanma istilik mübadiləsi
- suyun faza keçidləri

358 Şəh nöqtəsi temperaturu əsasən nədən asılıdır?

- havanın temperaturu və atmosfer təzyiqindən
- havanın temperaturu, nisbi rütubətlik və atmosfer təzyiqindən
- Nisbi rütubətlik və hava temperaturu
- quru və rütubətli adiabatların vəziyyətindən
- kondensasiya səviyyəsindən və konveksiyadan

359 Temperaturun sutkalıq amplitudası nədir?

- temperaturun maksimal həddinin çoxillik normadan fərqi
- sutka ərzində maksimum və minimum hava temperaturlarının fərqi
- temperaturun sutkalıq gedişinin normadan fərqi
- temperaturun illik amplitudası ilə aylıq amplitudasının fərqi
- temperaturun minimal həddi ilə maksimum həddinin asılılığı

360 Rütubətlənmə əmsalının hansı göstəricisində suvarmaya daha çox ehtiyac var?

- $A = \frac{1100}{980}$
- $A = \frac{800}{800}$
- $A = \frac{1800}{1800}$
- $A = \frac{600}{500}$
- $A = \frac{250}{1000}$

361 Havanın temperaturunun dəyişməsinin əsas səbəbi nədir?

- təzyiqin şaquli dəyişməsi
- səth örtüyünün albedosu
- hava kütlələrinin üfqi yerdəyişməsi
- suyun faza keçidləri
- şüalanma istilik mübadiləsi

362 Temperaturun sutkalıq gedişinin amplitudası nəyə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir?

- Atmosfer təzyiqinə
- Buludluluğun şaquli gücünə və miqdarına
- Yağıntılardan düşməsinə
- turbulənt istilik mübadiləsinə
- hava kütlələrinin adveksiyasına

363 Aşağıdakı amillərdən hansı əsas iqlim yaradan amil hesab olunur?

- oroqrafiya
- coğrafi uzunluq
- atmosferin ümumi dövranı
- coğrafi enlik
- okean və dənizlərdən uzaqlıq

364 Qışda günəş radiasiyasının çatışmamazlığı və ya olmaması, yay da isə böyük olması hansı iqlimə aiddir?

- mülayim enliyin iqlimi
- subtropiklərin iqlimi
- ekvatorial iqlim
- tropiklərin iqlimi
- Arktika hövzəsinin iqlimi

365 Ekvatorial iqlim tip xüsusiyyətlərinə aid deyil.

- yağıntı boldur
- səhrələşmə prosesi gedir
- tufanlar olur
- rütubətlik yüksəkdir
- leysanlar yağır

366 Ekvatorial iqlimdə buxarlanma böyük olduğundan mütləq rütubət nə qədər ola bilər?

- 30 q/m³ artıq
- 50 q/m³ qədər
- 20 q/m³ qədər
- 10 q/m³ qədər
- 5 q/m³ qədər

367 B.P.Alisovun təsnifatında hansı tiplər ayrılır?

- kontinental və okeanik
- meşə və meşə-çöl
- səhra və yarımsəhra
- rütubətli və səhra
- materik və okeanik

368 Alçaq yerlər iqliminə daxil deyil.

- mülayim meşələr iqlimi
- çöllər iqlimi
- tundra iqlimi
- rütubətli subtropik iqlim
- Sibir iqlimi

369 L.S.Berqə görə bütün iqlim tipləri neçə sinifə ayrılır?

- 4 sinifə
- ayrılmır
- 5 sinifə
- 2 sinifə
- 6 sinifə

370 Aşağıdakı amillərdən hansı əsas iqlim yaradan amil hesab olunur?

- coğrafi uzunluq
- atmosferin ümumi dövrəni
- okean və dənizlərdən uzaqlıq
- oroqrafiya
- coğrafi enlik

371 İl boyu isti, yayı rütubətli, qışı quraq olan iqlim qurşağı:

- Ekvatorial
- Tropik
- Mülayim
- Subtropik
- Subekvatorial

372 Qışı daha rütubətli keçən iqlim tipi:

- Mülayim kontinental
- Aralıq dənizi
- Subtropik kontinental
- Mülayim musson
- Subtropik musson

373 İl boyu iki fəslin müşahidə olunduğu iqlim qurşaqları:

- Mülayim, subarktik
- Ekvatorial, arktik
- Subekvatorial, subarktik
- Subtropik, subekvatorial
- Antarktik, tropik

374 İqlim dəyişmələrinin dövrlərinin ardıcıl sırasını göstərin

- Pleystosen, Qolesen, Fanerozo, Kembri dən əvvəl
- Kembri dən əvvəl, Fanerozo, Pleystosen, Qolesen
- Qolesen, Fanerozo, Kembri dən əvvəl, Pleystosen
- Pleystosen, Qolesen, Kembri dən əvvəl, Fanerozo
- Fanerozo, Pleystosen, Qolesen, Kembri dən əvvəl

375 Pleystosen erası neçə mln il davam etmişdir?

- 1,0-1,6 mln. il
- 2,0-1,8 mln. il
- 1,5-2,0 mln. il
- 1,5-0,5 mln. il
- 2,5-3,0 mln. il

376 Hansı dövrdə buz örtüyü 35 dərəcə cənub enliyinə qədər yayıldı?

- 320-360 mln il
- 300-240 mln il
- 310-270 mln il
- 250-290 mln il
- 200-240 mln il

377 Kembridən əvvəl iqlim dəyişmələri hansı dövrü əhatə etmişdir?

- 2,5 mlrd-300 mln il əvvəl
- 3 mlrd-200 mln il əvvəl
- 4,65 mlrd-570 mln il əvvəl
- 4,5 mlrd-450 mln il əvvəl
- 5 mlrd-200 mln il əvvəl

378 Qolosenin aşağı sərhəddi neçə min il bundan əvvəl təsadüf edir?

- 12 min il
- 15 min il
- 14 min il
- 20 min il
- 10 min il

379 Mülayim iqlim qurşağında yayı isti, qışı sərt soyuq, illik temperature amplitude yüksək, yağıntısız az olan iqlim tipi

- Dəniz
- Tropik
- Musson
- Aralıq dənizi
- Kəskin kontinental

380 Subtropik iqlim qurşağının hansı tipi yalnız cənub yarımkürəsində müşahidə olunur?

- Kontinental
- Mülayim dəniz
- İl boyu rütubətli
- Musson
- Aralıq dənizi

381 Azərbaycanda rütubətli subtropiklərdə illik yağıntının miqdarı nə qədərdir?

- 200-500 mm
- 100-200 mm
- 1500-2000 m
- 1200 – 1800mm
- 500-1000 m

382 İqlim qurşaqlarının ekvator dan qütblərə doğru düzgün ardıcılığı: 1. Mülayim 2. Tropik 3. Ekvatorial 4. Subarktik 5. Subtropik 6. Arktik 7. Subekvatorial

- 2, 7, 3, 1, 4, 5, 6
- 3, 7, 2, 5, 1, 4, 6
- 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
- 3, 5, 6, 7, 1, 4, 2
- 7, 2, 5, 4, 3, 6, 1

383 Ümumi günəş radiasiyasının 40%-i, yeni $36 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$ - i yer sethi terefinden udulmuşdur. Müvafiq olaraq ümumi ve eks olunan radiasiyanın kemyiyetini müeyyen edin ($\frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$ ile):

- 90 və 90
- 54 və 90
- 36 və 40
- 90 və 54
- 100 və 36

384 İllik yağıntısı 200 mm, mümkün buxarlanma isə 100 mm olan ərazidə rütubətlənmənin xüsusiyyətini müəyyən edin:

- Normal rütubətlənmə
- Taxıl bitkiləri üçün əlverişli rütubətlənmə
- Pambıq üçün əlverişli rütubətlənmə
- Rütubət çatışmazlığı
- İfrat rütubətlənmə

385 Subekvatorial və subarktik iqlim qurşağı üçün ümumi əlamətlər:

- Bataqlıqlar geniş yayılıb, torpaqlarda humusun miqdarı azdır
- İsti yay və quru qış fəslələri olur, meşələr geniş yayılıb
- Antropogen landşaftlar çoxdur, rütubətlik əmsalı vahiddən böyükdür
- Hakim hava kütləsi yoxdur
- Temperatur il boyu yüksək olur, torpaqları münbitdir

386 Şimal yarımkürəsində ən geniş sahəni tutan siklonlar adətən hansı ərazilər üzərində formalaşır?

- Cənubi Avropa üzərində
- Asiya üzərində
- Atlantik və Sakit okeanların şimal hissələrində
- Atlantik okeanın mərkəzi hissələrində
- Sakit okeanın cənub hissəsində

387 Qolosenin aşağı sərhəddi neçə min il bundan əvvəl təsadüf edir?

- 15 min il
- 12 min il
- 14 min il
- 20 min il
- 10 min il

388 Pleystosen erası neçə mln il davam etmişdir?

- 2,5-3,0 mln. il
- 1,0-1,6 mln. il
- 2,0-1,8 mln. il
- 1,5-2,0 mln. il
- 1,5-0,5 mln. il

389 Hansı dövrdə buz örtüyü 35 dərəcə cənub enliyinə qədər yayıldı?

- 300-240 mln il
- 250-290 mln il
- 320-360 mln il
- 200-240 mln il
- 310-270 mln il

390 Kembridən əvvəl iqlim dəyişmələri hansı dövrü əhatə etmişdir?

- 2,5 mlrd-300 mln il əvvəl
- 3 mlrd-200 mln il əvvəl
- 4,65 mlrd-570 mln il əvvəl
- 4,5 mlrd-450 mln il əvvəl
- 5 mlrd-200 mln il əvvəl

391 İqlim dəyişmələrinin dövrlərinin ardıcıl sırasını göstərin:

- Qolesen, Fanerozooy, Kembridən əvvəl, Pleystosen
- Kembridən əvvəl, Fanerozooy, Pleystosen, Qolesen
- Pleystosen, Qolesen, Fanerozooy, Kembridən əvvəl
- Fanerozooy, Pleystosen, Qolesen, Kembridən əvvəl
- Pleystosen, Qolesen, Kembridən əvvəl, Fanerozooy

392 Mülayim enliklərə nəzərən ekvatora daha çox yağıntı düşməsinin səbəbi:

- Mülayim enliklərdə tayqa meşələrinin sahəsi böyükdür
- Okeanların daha geniş sahə tutması
- Mülayim enliklərdə mülayim hava kütlələri yalnız qışda hakim olur
- Mülayim enliklərə qərb küləklərinin təsiri
- Səthi daha çox qızdığına görə güclü qalxan hava axınları yaranır

393 Kontinental Arktik hava kütlələrinin səciyyəvi xüsusiyyəti:

- Soyuq, rütubətli, buludlu
- Quru, çox soyuq, çox rütubətli
- Soyuq, az rütubətli, şəffaf
- Mülayim, quru, isti
- Soyuq, tozlu, az rütubətli

394 Subarktik iqlim qurşağının səciyyəvi xüsusiyyəti:

- Yay mülayim və rütubətli, qışı soyuq və quru
- Yay soyuq və quru, qışı soyuq və quru
- Yay isti və rütubətli, qışı soyuq və rütubətli
- Yay mülayim və quru, qışı soyuq və quru
- Yay isti və quru, qışı soyuq və rütubətli

395 Yüksək temperaturlu (qızmar) quru və tozlu hava kütləsi hansıdır?

- Mülayim dəniz
- Ekvatorial
- Kontinental mülayim
- Kontinental tropik
- Rütubətli tropik

396 Mülayim iqlim qurşağında yayı isti, qışı sərt soyuq, illik temperatur amplitudu yüksək, yağıntısı az olan iqlim tipi:

- Tropik
- Kəskin kontinental
- Dəniz
- Aralıq dənizi

Musson

397 Doğru olan ifadəni müəyyən edin:

- Troposfer atmosferin ən qalın təbəqəsidir
 Cənub qütb qurşağı şimal qütb qurşağına nəzərən daha soyuqdur
 Mümkün buxarlanmanın qiyməti ekvatorial qurşaqda daha çoxdur
 Mülayim qurşaqda əsasən enən hava hakimdir
 Buludlu hava şəraitində şəhin yaranma ehtimalı daha yüksəkdir

398 Subtropik iqlim qurşağının hansı tipi yalnız cənub yarımkürəsində müşahidə olunur?

- Kontinental
 İl boyu rütubətli
 Musson
 Aralıq dənizi
 Mülayim dəniz

399 Subekvatorial və subarktik iqlim qurşağı üçün ümumi əlamətlər:

- Hakim hava kütləsi yoxdur
 Antropogen landşaftlar çoxdur, rütubətlilik əmsalı vahiddən böyükdür
 Temperatur il boyu yüksək olur, torpaqları münbitdir
 Bataqlıqlar geniş yayılıb, torpaqlarda humusun miqdarı azdır
 İsti yay və quru qış fəslı olur, meşələr geniş yayılıb

400 Mülayim enliklərə nəzərən ekvatora daha çox yağıntı düşməsinin səbəbi:

- Okeanların daha geniş sahə tutması
 Mülayim enliklərdə tayqa meşələrinin sahəsi böyükdür
 Səthi daha çox qızdığına görə güclü qalxan hava axınları yaranır
 Mülayim enliklərə qərb küləklərinin təsiri
 Mülayim enliklərdə mülayim hava kütlələri yalnız qışda hakim olur

401 Yer kürəsinin iqlim qurşaqları kim tərəfindən təklif edilmişdir?

- J. J. Fiqurovski
 P. İ. Braunov
 B. P. Alisov
 L. S. Berq
 Q.T.Trevart

402 Kontinental Arktik hava kütlələrinin səciyyəvi xüsusiyyəti:

- Soyuq, az rütubətli, şəffaf
 Soyuq, tozlu, az rütubətli
 Soyuq, rütubətli, buludlu
 Mülayim, quru, isti
 Quru, çox soyuq, çox rütubətli

403 Yüksək temperaturlu (qızmar) quru və tozlu hava kütləsi hansıdır?

- Mülayim dəniz
 Ekvatorial
 Kontinental mülayim

- Kontinental tropik
 Rütubətli tropik

404 Mülayim iqlim qurşağının kontinental tipinin geniş yayıldığı ölkələr:

- Finlandiya, İsveç
 Qazaxıstan, Monqolustan
 Danimarka, Norveç
 Fransa, Monqolustan
 Türkiyə, Gürcüstan

405 Musson küləklərinin təsiri altında olan ölkələr:

- İtaliya, Böyük Britaniya, İndoneziya
 Hindistan, Koreya, Banqladeş
 Avstraliya, Türkiyə, Yaponiya
 ABŞ, Vyetnam, İran
 Braziliya, Mozambik, çili

406 Subtropik iqlim qurşağının tiplərindən deyil:

- Dəniz subtropik
 Yağıntılar bərabər paylanan
 Aralıq dənizi
 Kontinental subtropik
 Subtropik musson

407 Tropik enliklərdə sutkalıq temperatur amplitudasının böyük olması əlaqədardır:

- Havanın enən hərəkəti, mövsümü küləklər
 Havanın enən hərəkəti, buludluluğun az olması
 Fiziki aşınmanın intensivliyi, çay şəbəkəsinin sıxlığı
 Havanın qalxan hərəkəti, yüksək buludluluq
 Okean cərəyanlarının təsiri, aşağı təzyiq

408 Mövsümi fəsil dəyişkənliyi çox az olan iqlim qurşaqları:

- Subtropik, subarktik
 Ekvatorial, arktik
 Arktik, mülayim
 Mülayim, tropik
 Ekvatorial, mülayim

409 İqlim qurşaqlarının ekvatoradan qütblərə doğru düzgün ardıcılığı: 1. Mülayim 2. Tropik 3. Ekvatorial 4. Subarktik 5. Subtropik 6. Arktik 7. Subekvatorial

- 3, 5, 6, 7, 1, 4, 2
 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
 3, 7, 2, 5, 1, 4, 6
 2, 7, 3, 1, 4, 5, 6
 7, 2, 5, 4, 3, 6, 1

410 İllik yağıntısı 200 mm, mümkün buxarlanma isə 100 mm olan ərazidə rütubətlənmənin xüsusiyyətini illik yağıntısı 200 mm, mümkün buxarlanma isə 100 mm olan ərazidə rütubətlənmənin xüsusiyyətini müəyyən edin:

- Normal rütubətlənmə
- Taxıl bitkiləri üçün əlverişli rütubətlənmə
- Pambıq üçün əlverişli rütubətlənmə
- Rütubət çatışmazlığı
- İfrat rütubətlənmə

411 Yer kürəsinin iqlim qurşaqları kim tərəfindən təklif edilmişdir?

- Q.T.Trevart
- L. S. Berq
- P. İ. Braunov
- B. P. Alisov
- J. J. Fiqurovski

412 Şimal yarımkürəsində ən geniş sahəni tutan siklonlar adətən hansı ərazilər üzərində formalaşırlar?

- Cənubi Avropa üzərində
- Atlantik okeanın mərkəzi hissələrində
- Sakit okeanın cənub hissəsində
- Asiya üzərində
- Atlantik və Sakit okeanların şimal hissələrində

413 Qütb ətrafı rayonlar üçün səciyyəvi olan rütubətlik əmsalının qiymətini müəyyən edin:

$A = \frac{Y}{B} \equiv \frac{100}{600}$

$\bar{A} = \frac{Y}{B} = \frac{1000}{1200}$

$A = \frac{Y}{B} = \frac{150}{500}$

$A = \frac{Y}{B} \equiv \frac{200}{500}$

$A = \frac{Y}{B} \equiv \frac{50}{1200}$

414 Ümumi günəş radiasiyasının 40%-i, yəni $36 \frac{kcal}{sm^2}$ - i yer səthi tərəfindən udulmuşdur. Müvafiq olaraq ümumi və əks olunan radiasiyanın kəmiyyətini müəyyən edin ($\frac{kcal}{sm^2}$ ilə):

- 100 və 36
- 54 və 90
- 36 və 40
- 90 və 54
- 90 və 90

415 Alisovun iqlim təsnifatı nəyə əsaslanır:

- Hava kütlələrinin coğrafi tiplərinə

- Landşaftların xüsusiyyətlərinə
- Temperaturun və yağıntıların orta illik göstəricisinə
- Çayların sululuğu və su rejimi
- Yağıntı və buxarlanmanın nisbətində

416 Götərilənlərdən (hPA) hansı tropikdənkənar siklonların mərkəzində ən alçaq yer səthi (hPA) təzyiq ilə bilər?

- 1000
- 990
- 910
- 930
- 970

417 Yayda havanın nisbi rütubətliyinin 40% olması hansı rayon üçün daha çox xarakterikdir?

- Mussonun təsiri altında olan sahillər üçün
- okeanlar üçün
- Qütb rayonları üçün
- Asiyanın səhra rayonları üçün
- Avropanın kontinental rayonları üçün

418 Verilən əlamətlərin hansı iqlim qurşağı üçün səciyyəvi olduğunu müəyyən edin: - rütubətlənmə əmsalı vahiddən böyükdür - il ərzində iki fəsil müşahidə olunur - qışda quru və şəffaf hava kütlələrinin təsirində məruz qalır

- Ekvatorial
- Subtropik
- Subarktik
- Mülayim
- Tropik

419 Alisovun iqlim təsnifatı nəyə əsaslanır:

- Hava kütlələrinin coğrafi tiplərinə
- Temperaturun və yağıntıların orta illik göstəricisinə
- Landşaftların xüsusiyyətlərinə
- Çayların sululuğu və su rejimi
- Yağıntı və buxarlanmanın nisbətində

420 Verilən əlamətlərin hansı iqlim qurşağı üçün səciyyəvi olduğunu müəyyən edin: - rütubətlənmə əmsalı vahiddən böyükdür - il ərzində iki fəsil müşahidə olunur - qışda quru və şəffaf hava kütlələrinin təsirində məruz qalır

- Mülayim
- Ekvatorial
- Subtropik
- Subarktik
- Tropik

421 Götərilənlərdən hansı tropikdənkənar siklonların mərkəzində ən alçaq yer səthi (hPA) təzyiq ola bilər?

- 1000
- 970
- 910

- 930
 990

422 Yayda havanın nisbi rütubətliyinin 40% olması hansı rayon üçün daha çox xarakterikdir?

- Mussonun təsiri altında olan sahillər üçün
 okeanlar üçün
 Qütb rayonları üçün
 Asiyanın səhra rayonları üçün
 Avropanın kontenental rayonları üçün

423 Atmosfer qaz tərkibinə görə neçə cür təbəqələşdirilib?

- 6
 1
 4
 2
 5

424 Aşağıdakı ifadələrdən hansı rütubətliliyin xassələrinə aid deyil

- düz cavab yoxdur
 Doyma defisiti
 Nisbi rütubətlilik
 Mütləq rütubətlilik
 Rütubət çatışmamazlığı.

425 Aşağıdakı ifadələrdən hansı şəh nöqtəsi defisitidir (çatışmamazlığıdır)

- $D = E - e$
  $f = \frac{e}{E} \cdot 100\%$
  $D = T - \tau$
  $D_s - e$
  $a = 217 \cdot \frac{e}{T} \cdot q/m^3$

426 Aşağıdakı ifadələrdən hansı doyma defisitidir?

- $a = 217 \cdot \frac{e}{T} \cdot q/m^3$
  $D_s - e$
  $D = E - e$
  $f = \frac{e}{E} \cdot 100\%$
  $D = T - \tau$

427 Aşağıdakı ifadələrdən hansı, nisbi rütubətin ifadəsidir.

-

$$v = k \frac{E_s - e}{P} \cdot f(v)$$

$$\frac{Q_s}{P} - e$$

$$a = 217 \cdot \frac{e}{T} \cdot q/m^3$$

$$i = \frac{e}{E} \cdot 100\%$$

$$Q = T - \tau$$

428 Havanın təzyiqi ilə müqayisədə onun sıxlığı hündürlüyə görə necə azalır?

- arta
- sürətlə
- təzyiq kimi
- yavaş
- dəyişmir

429 Atmosferin hansı parametri bütün hündürlüklərdə sürətlə aşağı düşür?

- külək
- sıxlıq
- temperatur
- təzyiq
- rütubətlik

430 Temperaturun sutkalıq tərəddüdləri atmosferin hansı təbəqəsini əhatə edir?

- yerüstü təbəqənin böyük bir hissəsində
- yalnız yerüstü təbəqədə
- bütün troposfer
- stroposferdə
- bütün sərhəd təbəqəsində

431 Atmosferin hansı təbəqələrində temperatur hündürlüyə görə aşağı düşür?

- troposfer, stratosfer
- mezosfer və troposferdə
- mezosfer və ionosferdə
- ionosfer və troposferdə
- stratosfer və ionosferdə

432 Stratosfer təbəqəsindən yuxarıda atmosfer təbəqələrinin ardıcılığı necədir?

- troposfer, mezosfer, ionosfer
- ekzosfer, ionosfer, mezosfer
- mezosfer, ekzosfer, ionosfer
- troposfer, ekzosfer, mezosfer
- mezosfer, ionosfer, ekzosfer

433 Bütün Yer atmosferi üçün ozon qatının daha doğru qiymətini seçin:

- 5 mm
- 2 mm

- 2 mm
- 0,2 mm
- 200 mm

434 Hansı atmosfer üçün onun tərkibinin sabitliyi qanunu mövcuddur?

- dayanıqsız hava
- quru hava
- buludsuz hava
- rütubətli hava
- dayanıqlı hava

435 Atmosferin tərkibi Yer səthindən hansı hündürlüyə qədər sabit olur?

- 300 km
- 50km
- 30km
- 200km
- 100km

436 Atmosferin stratosfer təbəqəsi hansı hündürlükləri əhatə edir?

- 20 – 30 km
- 50 – 55 km
- 30 – 50 km
- 70 – 100 km
- 40 – 90 km

437 Turbulentlik nədir?

- qalxan hava axınları
- güclü şaquli hava cərəyanları
- nizamlı burulğanvari hərəkətlər
- nizamsız burulğanvari hərəkətlər
- enən hava axınları

438 Turbulent hərəkətlər necə hərəkətlərdir?

- xaotik
- düzxətli
- əyri xəttli
- lominar
- nizamlı

439 Atmosfer təzyiqinin 1 mb azalması və artması üçün lazım olan hündürlük necə adlanır?

- izobarik hündürlük
- barik sahə
- barik qradiyent
- barik pillə
- barometrik hündürlük

440 Normal atmosfer təzyiqi hansı dəniz səthinə nəzərən təyin edilmişdir?

- Xəzər dənizi

- Baltik dənizi
- Barents dənizi
- Qara dənizi
- Biskay dənizi

441 Aşağıdakılardan hansı doğrudur?

- 1 mb = 1 mmc.s.
- 0,75 mmc.s = 1,5 hpa
- 1 mb = 0,75 mmc.s
- 1 hpa = 1 mmc.s
- 1 mmc.s = 0,75 hpa

442 Hansı hündürlük atmosferin yuxarı sərhəddi hesab edilir?

- 2000 km
- 500 km
- 1500 km
- 1000 km
- 1200 km

443 Atmosferdə aşağı hava məkanı, sahəsi hansı hündürlüyədək hesab edilir?

- 3500 m
- 1500 m
- 4000m
- 6100 m
- 5000 m

444 Atmosferin hansı təbəqəsində temperatur hündürlüyə görə demək olar ki, dəyişmir?

- maqnitosfer
- mezosfer
- troposfer
- stratosfer
- ekzosfer

445 Hündürlüyə qalxdıqca temperatur dəyişməsinə görə atmosfer neçə təbəqəyə bölünür?

- 6
- 5
- 4
- 3
- 2

446 Atmosferin ümumi kütləsinin 99% - i təxminən hansı hündürlükdə toplanmışdır?

- 30 – 50 km
- 10 – 15 km
- 15 – 25 km
- 30 – 35 km
- 20 – 25 km

447 Atmosfer qaz tərkibinə görə neçə cür təbəqələşdirilib?

- 5
- 1
- 4
- 2
- 6

448 Normal atmosfer təzyiqi şəraitində və 0°C hava temperaturunda ozon təbəqəsinin qalınlığı təxminən nə qədər olar?

- 5,0 mm
- 5,3 mm
- 1,5 mm
- 3,5 mm
- 3 mm

449 Atmosferin hansı təbəqəsini həmçinin ozonosfer adlandırırlar?

- ionosfer və ya termosfer
- troposfer
- mezosfer
- stratosfer
- ekzoster

450 Atmosferdə oksigenin payı təxminən neçə faiz təşkil edir?

- 0,03%
- 26%
- 21 %
- 28%
- 78%

451 Küləklərin gücünü göstərən şkalanın adını müəyyən edin:

- Faust
- Keppen
- Berq
- Bofort
- Rixter

452 Aşağıdakılardan hansı tropopauza təbəqəsinin başlanmasını göstərən əlamətdir?

- hündürlüyə görə havanın temperaturunun sabit qalması
- hündürlüyə görə havanın temperaturunun azalmasının sürətlənməsi
- hündürlüyə görə havanın temperaturunun artmasının sürətlənməsi
- hündürlüyə görə havanın temperaturunun azalmasının davam etməsi
- hündürlüyə görə havanın temperaturunun azalmasının dayanması

453 Atmosferdə hündürlük artdıqca sürətlə azalan meteoroloji kəmiyyət hansıdır?

- mütləq rütubətlik
- təzyiq
- sıxlıq
- nisbi rütubətlik
- temperatur

454 Barik qradient qüvvəsinin ölçü vahidi hansıdır?

- hPA/km
- N/kq
- mmc.s.
- m/s²
- N/m³

455 Troposferin yuxarı təbəqəsində havanın orta temperaturu neçə dərəcədir?

- 42°C
- 23°C
- +12°C
- +20 °C
- 56°C

456 əgər atmosfer olmasaydı, Yer səthinin orta temperaturu neçə dərəcə olardı?

- 17°C
- 23°C
- 30°C
- 12°C
- 15°C

457 Nisbi rütubətliliyin ölçü vahidi nədir?

- °C
- M.B.
- hPa
- q/m³
- faiz

458 Yer səthində 1m³ havada 78% azot və 21% oksigen var. 200 km hündürlükdə onlar necə dəyişirlər?

- hər ikisi artır
- bərabər olurlar
- oksigen daha çox olur
- azot daha çox olur
- nisbət dəyişmir

459 Yer səthində 1m³ havada 78% azot və 21% oksigen var. 50 km hündürlükdə onlar necə dəyişirlər?

- hər ikisi azalır
- oksigen daha çox olur
- azot daha çox olur
- nisbət dəyişmir
- bərabər olurlar

460 Atmosfer havasında olan qazlardan hansı infraqırmızı radiasiyanı udur?

-
-
- CO
- su buxarı
-

461 Potensial temperaturu nə müəyyən edir?

- quru adiabatların terpolyasiya ilə
- quru adiabatın 1000 mb-lıq izobaradək yerdəyişməsi
- rütubətli adiabatın 1000 mb-lıq izobaradək yerdəyişməsi
- rütubətli adiabatların interpolyasiyası ilə
- rütubətli və quru adiabatın 1000 mb-lıq izobaradək yerdəyişməsi

462 Hansı hündürlükdə ozon qazının miqdarı maksimuma çatır?

- 50 – 60 km
- 30 – 40 km
- 14 – 21 km
- 18 – 25 km
- 20 – 30 km

463 Azərbaycanın quru subtropik regionlarına daxildir

- Lənkəran –Astara
- Kəlbəcər-Laçın
- Quba-Xaçmaz
- Dağlıq Şirvan
- Kür-Araz ovalığı, Abşeron

464 Ekosistemdə oksigenin dövrünü hansı proseslərlə əlaqədardır ?

- fotosintez və tənəffüzlə
- suyun buxarlanmasından
- kimyəvi elementlərin oksidləşməsindən
- ozonun nazilməsindən
- kimyəvi birləşmələrin parçalanmasından

465 Biosferdə maddələrin dövretməsi hansı kəmiyyətlərlə xarakterizə olunur ?

- dövretmə tezliyi və dövretmə periodu ilə
- dövretmə istiqaməti və sürəti ilə
- dövretmə periodu və amplitudu ilə
- dövretmə radiusu və dövretmə tezliyi ilə
- dövretmə sürəti və dövretmə vaxtı ilə

466 Həyat üçün istifadə olunan biosferdə dövr edən kimyəvi elementlərin və qeyri-üzvi birləşmələri hərəkəti necə adlanır ?

- geokimyəvi elementlərin dövr etməsi
- birləşmələrin dövr etməsi
- biogen elementlərin dövr etməsi
- mikroelementlərin dövr etməsi
- kimyəvi elementlərin dövr etməsi

467 Biosferdə neçə maddələr dövrünü mövcuddur ?

- biokimyəvi və hidroloji
- geoloji və bioloji

- antropogen və kimyəvi
- kimyəvi və biokimyəvi
- təbii və antropogen

468 İnsanın və cəmiyyətin həyatı vactb maraqlarının, ətraf mühitin ona antropogen və təbii təsirlər nəticəsində yaranan təhlükələrdən qorunmasının təmini nə adlanır ?

- ekoloji krizis
- ekoloji təhlükə
- ekoloji təhlükəsizlik
- ekoloji vəziyyət
- ekoloji fəlakət

469 İnsanın və cəmiyyətin həyatı vactb maraqlarının, ətraf mühitin ona antropogen və təbii təsirlər nəticəsində yaranan təhlükələrdən qorunmasının təmini nə adlanır ?

- ekoloji krizis
- ekoloji təhlükə
- ekoloji təhlükəsizlik
- ekoloji vəziyyət
- ekoloji fəlakət

470 Atmosferdə karbon qazının normadan artıq olması hansı effektin yaranmasına səbəb olur ?

- soyuqlaşmanın
- "pamık effekti"nin
- hər bir effekt yaratmır
- qllobal soyuqlaşmanın
- istiləşmənin

471 Hansı biosferin xüsusiyyətlərinə aid deyil ?

- müxtəlifliyə malikdir
- açıq sistemdir
- mərkəzləşdirilmiş sistemdir
- özünü tənzimlənmə xüsusiyyətinə malikdir
- qapalı bir sistemdir

472 Biosfer təliminin yaradıcısı kimdir ?

- Tensli
- Odum
- Naimov
- Dokuçayev
- Vernadski

473 Çox sıx bitki örtüyü torpağın temperaturuna necə təsir edir?

- temperaturun sutkalıq amplitudunu azaldır
- bitkilərin inkişafı təmin olunur
- bitki arealı genişlənir
- torpağın temperaturu yüksəlir
- sutkalıq gedişat dəyişiklərə məruz qalır

474 Okean axınları dəniz səthinin temperaturuna necə təsir edir?

- kəskin fərqli t° rejimi yaradır
- okean cərəyanlarını əmələ gətirir
- okean səviyyəsinə təsir edir
- temperaturu stabilləşdirir
- okean sularının temperaturu dəyişmir

475 İqlimin birinci və əsas amili nədir?

- yerin quruluşudur
- coğrafi təbəqədir
- torpaqların yerləşməsidir
- coğrafi enlikdir
- əhalinin sayıdır

476 Koriolis qüvvəsi nəyə deyilir?

- Mərkəzəqaçma qüvvəsinin təsirindən yaranır
- Sürtünmə qüvvəsi ilə bağlıdır
- Mərkəzdən qaçma qüvvəsinin təsirindən yaranır
- Ağırlıq qüvvəsinin təsirindən yaranır
- Yerin fırlanma meyletdirici qüvvəsidir

477 Aşağıdakılardan hansı mussonların yaranmasının ilkin səbəbidir?

- küləyin fəslı rejimi
- günəş enerjisinin imkanları
- əhalinin təsiri
- ərazinin relyefi
- okean cərəyanları

478 Hansı enliklərdə çox kəskin təzahür edən və dayanıqlı olan mussonlar mü-şa-hidə olunur?

- tropik enliklərdə
- şimal mülayim zonada
- subtropiklərdə
- arktikada
- mülayim enliklərdə

479 Musson küləklərinin davamlılığı keçid fəsillərində necə olur?

- atmosferə təsir edir
- sabit olaraq fəaliyyət göstərir
- külək gülünü dəyişir
- dayanıqlıq rejimi pozulur
- küləyin gücünü artırır

480 Tropiklərdəki sirkulyasiya sistemi mülayim enliklərdəki sirkulyasiya sistemindən nə ilə fərqlənir?

- tropiklərdə dayanıqlıdır
- şərq istiqamətlidir
- təzyiq əmələ gətirir
- fərqi yoxdur
- tropiklərdə sərbəstdir

481 Yük-sək təkrarlığa malik hansı küləklər Atlantik, Sakit və Hind okeanlarının cənubundakı tropiklər üzərində hakimdir?

- cənub və cənub-şərq
- cənub-qərb və cənub
- xəzri küləyi
- gilavar küləyi
- şiali-şərq və cənubi-şərq

482 At-mosfer təzyiqinin orta qiyməti dəniz səviyyəsində bütün yer kürəsi üçün orta çoxillik xəritələrə görə nə qədərdir?

- 1210 hPa
- 980 hPa
- 1020 hPa
- 1013 hPa
- 1200 hPa

483 İrimiqyaslı hava axınları sistemi nə adlanır?

- atmosferin ümumi sirkulyasiyası
- külək gücü
- rütubətliliyin miqdarı
- atmosfer təzyiqi
- meteoroloji göstərici

484 Qara, Azov və Xəzər dənizləri sahillərində daha yaxşı inkişaf edən hansı küləklərdir?

- fırtınalar
- brizlər
- mussonlar
- səmumlar
- qasırgılar

485 Müəyyən coğrafi rayonlara məxsus küləklər necə adlanır?

- meridional küləklər
- regional küləklər
- yerli küləklər
- lokal küləklər
- baza küləkləri

486 Müxtəlif fəsillərdə baş cəbhələrin orta çoxillik orta vəziyyəti necə adlanır?

- aqroiqlim ehtiyatları
- iqlim amilləri
- iqlim cəbhələri
- iqlim göstəriciləri
- havanın yerdəyişməsi

487 Uzaq Şərq üzərində dənizdən cənub və cənubi-şərqi hava axını nə adlanır?

- subtropik hava kütlələri
- mövsümi küləklər
- yay mussonu

- qış mussonu
- qeyri-tropik mussonlar

488 Qeyri-tropik mussonlarda hakim hava axınının istiqamətini müəyyən edin.

- şimal-qərb
- cənub-şərq
- şərq
- şimal
- qərb

489 Tropiklərdən kənar enliklərdə intensiv yüksək və az hərəkət edən siklon və antisiklonlar yan-yanı yerləşərsə hansı sirkulyasiyanı yaradır?

- subtropik
- tropik
- meridional
- zonal
- meridional

490 Atmosfer sirkulyasiyasının əsas tipləri hansılardır?

- təzyiq və rütubət
- zonal və meridional
- okean və materik
- tiplərə ayrılır
- yerdəyişmə və hərəkət

491 Yer səthinin soyuması ilə ona yaxın hava qatının soyuması nəticəsində hansı proses baş verir?

- antisiklonun inkişafı
- siklonun hərəkəti
- siklonun yerdəyişməsi
- antisiklonun bazası
- temperaturun aşağı düşməsi

492 Antisiklon adətən harada yaranır?

- iqlim dəyişmələrində
- cavan siklonun öz daxilində
- cavan siklonun öz daxilində
- cavan siklonun soyuq cəbhəsinin arxasında
- ərazi formalarında

493 Cavan siklon mərhələsi nədir?

- enliklərdə hava hərəkətidir
- küləklər mərkəz ətrafında siklonik sirkulyasiya yaradır
- çox güclü fırtınalardır
- küləklər eyni zamanda, eyni istiqamətə əsir
- güclü qasırğa və tufandır

494 Hava küləkləri bir-birindən dar keçid zonası ilə ayrılır və bu nə adlanır?

- diametri 7 min km-ə

- diametri 1000-dən 2-3 min km-ə
- diametri 2 mindən 4 min km-ə
- diametri 500-dən 1000 km-ə
- diametri 5 min km-ə

495 Yer kürəsində ildə orta hesabla təxminən nə qədər fırtınalı və qasırgalı küləkli siklonlar yaranır?

- 80-nə qədər
- 80-nə yaxın
- 50-yə yaxın
- 20-30
- 25-35

496 Siklonun hərəkətində trayektoriya nöqtəsinin şimali-qərbdən şimali-şərqə dəyişməsi nə adlanır?

- dönmə nöqtəsi
- yaranma bazası
- sönmə nöqtəsi
- güclənmə yeri
- trayektoriya xətti

497 Hansı ölkədir ki, ümumi yağıntının 75%-ni yay mussonu zamanındakı yağışlar təşkil edir?

- Əfqanıstan
- Çin XR
- Yaponiya
- Hindistan
- Pakistan

498 Yay mussonlarının əsas xüsusiyyətləri hansılardır?

- səhralaşma prosesi güclənir
- bol yağış yağır, t° aşağı düşür
- t° yüksək olur, quraqlıq baş verir
- küləklər daim əsiri
- atmosfer çöküntüləri artır

499 Mussonların yaranmasının ilkin səbəbi nədir

- əhalinin təsiri
- günəş enerjisinin imkanları
- okean cərəyanları
- küləyin fəslı rejimi
- ərazinin relyefi

500 Passatların şaquli gücü ekvatora doğru hansı paralel yaxınlığında artır və neçə km-ə bərabər olur?

- 16-cı paralel, 4-6 km
- 10-cu paralel, 3-5 km
- 20-ci paralel, 3-4 km
- 18-ci paralel, 1-2 km
- 0-cı paralel, 0 km

501 Hava çökəndə yaranan və yaxşı inkişaf etmiş antisiklonlar üçün səciyyəvidir.

- passat investiyası
- passat hərəkəti
- mussonlar
- müxtəlif axınlar
- təzyiq sahəsi

502 Passatların aşağı qatında sürtünmənin təsiri nəticəsində hava hansı istiqamətə doğru axır?

- mülayim enliklərə
- şərqə
- müxtəlif istiqamətə
- şimala
- ekvatora

503 Mülayim enliklərdəki sirkulyasiya sistemi tropiklərdən nə ilə fərqlənir?

- təzyiq əmələ gətirir
- fərqi yoxdur
- şərq istiqamətlidir
- tropiklərdə dayanıqlıdır
- tropiklərdə sərbəstdir

504 Atlantik, Sakit və Hind okeanlarının cənubundakı tropiklər üzərində yük-sək təkrarlığa malik hansı küləklər hakimdir?

- gilavar küləyi
- xəzri küləyi
- cənub-qərb və cənub
- şimali-şərq və cənubi-şərq
- cənub və cənub-şərq

505 Dəniz səviyyəsində bütün yer kürəsi üçün orta çoxillik xəritələrə görə atmosfer təzyiqinin orta qiyməti nə qədərdir?

- 1013 hPa
- 1020 hPa
- 980 hPa
- 1200 hPa
- 1210 hPa

506 Şimal yarımkürəsində subtropik antisiklonlar Atlantik və Sakit okeanları üzərində hansı enliklərə yaxın yerləşirlər?

- 30-35° enlikləri
- 15-17° enlikləri
- 40-45° enlikləri
- 25-30° enlikləri
- 15-20° enlikləri

507 Meridional hərəkətin yer kürəsində hər gün paylanması nə ilə əlaqədardır?

- okean cərəyanlarının təsiri ilə
- siklon və antisiklonlarla
- temperatur fərqi ilə
- brizlər və səmt küləkləri ilə

- havanın temperaturu ilə

508 əgər dağın ətəyində okean səviyyəsində atmosfer təzyiqi 760 mm c.s. bərabədirsə, 4660 m yüksəklikdə təzyiq nə qədər olar?

- 498 mm c.s.
 294 mm c.s.
 460 mm c.s.
 700 mm c.s.
 202 mm c.s.

509 Atmosferin ümumi sirkulyasiyasına görə ekvatorial qurşaqda hansı təzyiq sahəsi yerləşir?

- təzyiq yolu
 təzyiq çuxuru
 alçaq təzyiq sahəsi
 yüksək təzyiq sahəsi
 heç biri

510 Dağ-dərə küləkləri hansı dağlarda daha yaxşı təzahür edir?

- And, Kardilyer
 Talış, Murov, Alay
 Qafqaz, Karpat, Atlas
 Alp, Qafqaz, Pamir, Tyan-Şan
 Zibin, Ural, Kırım

511 Dağ sistemlərinin dərələrində sutkalıq dövrüklə əsən küləklər necə adlanırlar?

- səmt küləkləri
 mussonlar
 brizlər
 dəniz küləkləri
 dağ-dərə küləkləri

512 Çay və göllərin brizləri hansı xüsusiyyətə malikdir?

- mikroiklim miqyaslıdır
 temperaturu tənzimləyir
 rütubəti azaldır
 yerli əhəmiyyətlidir
 regional miqyasındadır

513 Gündüz brizləri hansı xüsusiyyətə malikdir?

- iqlimdə dəyişiklik yaratmır
 dağıdıcı küləklərdir
 yağıntı gətirir
 t°-u artırır, quraqlıq yaradır
 t° -u aşağı salır, rütubəti artırır

514 Dəniz və böyük göllərin sahil xətləri yanında sutkalıq istiqamətini kəskin dəyişən küləklər necə adlanırlar?

- xəmsin
 səmum

- fırtınalar
- tayfunlar
- brizlər

515 40°-50° c.e.-də okeanlar üzərində dörd qütb cəbhələri necə adlanır?

- okean hava kütlələri
- musson cəbhələri
- küləyin istiqaməti
- külək gücü
- passat cəbhələri

516 Cəbhələr hansı fəaliyyətlə bağlı yaranır, yer dəyişir və tədricən yox olur?

- siklonik
- seysmik
- vulkanik
- tektonik
- antisiklonik

517 Avropadakı zonal tipli sirkulyasiya nə ilə əlaqədardır?

- digər ərazilərə uyğundur
- Atlantik okeanından adveksiya
- atmosfer havasının müxtəlifliyi
- Sakit okeanı cərəyanları
- iqlim göstəriciləri

518 Zonal tipli sirkulyasiyada havanın istiqamətini müəyyən edin.

- istiqamət qurudan okeanadır
- istiqamət ekvatorial zonayadır
- hava daşınması qərbdən şərqə doğrudur
- hava daşınması şimaldan şərqə doğrudur
- istiqamət okeandan quruyadır

519 Siklonların yaxınlaşmasını hansı əlamətlərlə bilmək mümkündür?

- qasırgaların artması ilə
- yağıntıların çoxluğu
- səmanın aydınlığı
- təzyiqin artması
- təzyiqin dəyişməsi, buludların görünməsi

520 Siklon vilayətləri hansı xüsusiyyətləri ilə səciyyələnir?

- buludluluq və yağıntılarla
- quraq iqlim şəraitilə
- küləkli, yağıntılı
- günəşli, küləkli
- zəif yağıntılarla

521 Siklonun başlanğıc mərhələsi necə adlanır?

- keçid mərhələsi

- kənar siklonlar
- dalğa mərhələsi
- dalğa sürəti
- passatlar

522 Hava küləkləri bir-birindən dar keçid zonası ilə ayrılır və bu nə adlanır?

- keçid sərhədlər
- yüksəklik cəbhəsi
- külək istiqaməti
- dönmə bucağı
- baş sərhədlər

523 Mussonların inkişafı nə ilə bağlıdır?

- əhalinin sıxlığı ilə
- təbii ehtiyatlarla
- coğrafi şərait ilə
- təbii şəraitlə
- okean, dəniz mövqeyi ilə

524 Çox kəskin təzahür edən və dayanıqlı olan mussonlar hansı enliklərdə müşahidə olunur?

- mülayim enliklərdə
- arktikada
- şimal mülayim zonada
- subtropiklərdə
- tropik enliklərdə

525 Keçid fəsilələrində musson küləklərinin davamlılığı necə olur?

- dayanıqlıq rejimi pozulur
- küləyin gücünü artırır
- atmosferə təsir edir
- sabit olaraq fəaliyyət göstərir
- külək gülünü dəyişir

526 Qışdan yaya və yaydan qışa küləyin üstün istiqamətinin kəskin dəyişməsilə hava axınları necə adlanır?

- giləvar
- antipassatlar
- passatlar
- ekvatorial axınlar
- mussonlar

527 Antipassatlar nədir?

- şimal-şərq küləkləri
- brizlər
- passatlar üzərində əsən şərq küləyi
- passatlar üzərində əsən qərb küləyi
- mussonlar

528 Atmosfer təzyiqi ilə hava sütununun çəkisi arasındakı mütənəsibliyi müəyyən edin.

- diferensial ölçüdədir
- uyğun deyil
- çəkisindən azdır
- çəkisinə bərabərdir
- çəkisindən artıqdır

529 Yüksək və alçaq təzyiq vilayətləri nəyi əmələ gətirir?

- atmosferin fəaliyyət mərkəzlərini
- atmosferin hissələrini
- ozonosfer təbəqəsini
- stotosfer təbəqəsini
- atmosfer çöküntülərini

530 Yer kürəsində irimiqyaslı hava axınları sistemi nə adlanır?

- meteoroloji göstərici
- rütubətliliyin miqdarı
- atmosfer təzyiqi
- külək gücü
- atmosferin ümumi sirkulyasiyası

531 Atmosferin ümumi sirkulyasiyasına görə ekvatorial qurşaqda hansı təzyiq sahəsi yerləşir?

- alçaq təzyiq sahəsi
- yüksək təzyiq sahəsi
- heç biri
- təzyiq yolu
- təzyiq çuxuru

532 Su hövzələrində suyun hansı xüsusiyyətinə görə temperaturun sutkalıq tərəddüdləri rütubətli torpağa nəzərən daha çox yayılır?

- suyun sıxlığı torpağın sıxlığından az olduğuna görə
- suyun istilikkeçirmə əmsalı torpağın istilikkeçirmə əmsalından daha böyük olduğuna görə
- suyun istilik tutumu torpağın istilik tutumundan daha böyük olduğuna görə
- suyun sıxlığı torpağın sıxlığından daha böyük olduğuna görə
- suyun istilikkeçirmə əmsalı torpağın istilikkeçirmə əmsalından daha kiçik olduğuna görə

533 Atmosferdə dalğa uzunluğu 1 mkm olan radiasiyanı hansı qaz udur?

- karbon qazı
- ozon qazı
- dəm qazı
- su buxarı
- bu radiasiyanı udmur, ancaq səpələyir

534 Atmosferdə dalğa uzunluğu 0.35 mkm olan radiasiyanı hansı qaz udur?

- karbon qazı
- ozon qazı
- dəm qazı
- su buxarı
- bu radiasiyanı udmur, ancaq səpələyir

535 Dalğa uzunluğu 0,4 mkm olan elektromaqnit dalğaları insana hansı rəngdə görünür?

- çəhrayı
- bənövşəyi
- yaşıl
- qırmızı
- heç biri görünmür

536 Dalğa uzunluğu 0,5 mkm olan elektromaqnit şüaları hansı diapozona aiddir?

- qısa dalğalı
- infraqırmızı
- görünən
- ultrabənövşəyi
- uzun dalğalı

537 Dalğa uzunluğu 0,39 mkm olan elektromaqnit şüaları hansı diapozona aiddir?

- qısa dalğalı
- ultrabənövşəyi
- görünən
- infraqırmızı
- uzun dalğalı

538 Barik sahə nədir?

- atmosfer təzyiqinin fəzada sabitliyi
- atmosfer təzyiqinin hündürlüyə görə artması
- atmosfer təzyiqinin hündürlüyə görə azalması
- atmosfer təzyiqinin vahid səthə təsiri
- atmosfer təzyiqinin fəzada paylanması

539 Suyun buxarlanması zamanı torpaq səthində nə baş verir?

- torpaq səthi qızdır
- temperatur sabit saxlanır
- torpaq səthi qızır
- torpaq səthi soyuyur
- temperatur dəyişmir

540 əraziyə düşən 70 kkal/sm² düz radiasiyanın 10%-i udulub. Albedo miqdarını müəyyən edin:

- 7 kkal/sm²
- 77 kkal/sm²
- 63 kkal/sm²
- 80 kkal/sm²
- 10 kkal/sm²

541 Atmosferdə dalğa uzunluğu 0,5 mkm olan radiasiyanı hansı qaz udur?

- karbon qazı
- ozon qazı
- dəm qazı
- "su"buzarı
- bu radiasiya udulmur, səpələnir

542 əraziyə düşən 70 kkal/sm² düz radiasiyanın 10%-i udulub. Albedo miqdarını müəyyən edin:

- 7 kkal/sm²
- 77 kkal/sm²
- 63 kkal/sm²
- 80 kkal/sm²
- 10 kkal/sm²

543 Barik sahə nədir?

- atmosfer təzyiqinin fəzada sabitliyi
- atmosfer təzyiqinin hündürlüyə görə artması
- atmosfer təzyiqinin hündürlüyə görə azalması
- atmosfer təzyiqinin vahid səthə təsiri
- atmosfer təzyiqinin fəzada paylanması

544 Su hövzələrində suyun hansı xüsusiyyətinə görə temperaturun sutkalıq tərəddüdləri rütubətli torpağa nəzərən daha çox yayılır?

- suyun sıxlığı torpağın sıxlığından az olduğuna görə
- suyun istilikkeçirmə əmsalı torpağın istilikkeçirmə əmsalından daha böyük olduğuna görə
- suyun istilik tutumu torpağın istilik tutumundan daha böyük olduğuna görə
- suyun sıxlığı torpağın sıxlığından daha böyük olduğuna görə
- suyun istilikkeçirmə əmsalı torpağın istilikkeçirmə əmsalından daha kiçik olduğuna görə

545 Dalğa uzunluğu 0,5 mkm olan elektromaqnit şüaları hansı diapozona aiddir?

- qısa dalğalı
- infraqırmızı
- görünən
- ultrabənövşəyi
- uzun dalğalı

546 Dalğa uzunluğu 0,39 mkm olan elektromaqnit şüaları hansı diapozona aiddir?

- infraqırmızı
- uzun dalğalı
- qısa dalğalı
- ultrabənövşəyi
- görünən

547 Atmosferdə dalğa uzunluğu 0,5 mkm olan radiasiyanı hansı qaz udur

- karbon qazı
- "su" buxarı
- ozon qazı
- dәм qazı
- bu radiasiya udulmur, səpələnir

548 Atmosferdə dalğa uzunluğu 1 mkm olan radiasiyanı hansı qaz udur?

- karbon qazı
- su buxarı
- dәм qazı
- ozon qazı

- bu radiasiyanı udmur, ancaq səpələyir

549 Atmosferdə dalğa uzunluqlu 0.35 mkm olan radiasiyanı hansı qaz udur?

- bu radiasiyanı udmur, ancaq səpələyir
 dәм qazı
 su buxarı
 ozon qazı
 karbon qazı

550 Dalğa uzunluğu 0,4 mkm olan elektromaqnit dalğaları insana hansı rəngdə görünür?

- çəhrayı
 qırmızı
 yaşıl
 bənövşəyi
 heç biri görünmür

551 Suyun buxarlanması zamanı torpaq səthində nə baş verir?

- temperatur dəyişmir
 torpaq səthi soyuyur
 torpaq səthi qızır
 temperatur sabit saxlanır
 torpaq səthi qırmır

552 Yağıntılarn illik gedişinin musson tipini xarakterizə edin:

- Yağıntı əsasən qışda düşür
 Yay ayları quraq keçir
 Yağıntılar əsasən yayda düşür
 Yağıntılar il boyu bərabər paylanır
 Yağıntılar çox az olub, təsadüfi düşür

553 Küləyin gücü və sürəti ən çox hansı amildən asılıdır?

- Relyefdən
 Yağıntılarn miqdarından
 Təzyiq fərqindən
 Dünyanın sahəsindən
 Dəniz və okeanlara olan uzaqlıqdan

554 Siklon üçün hansı atmosfer təzyiqi xarakterdir?

- 1015 HPA
 1010 HPA
 1000 HPA
 990 HPA
 1020 HPA

555 Antitsiklon üçün hansı atmosfer təzyiqi xarakterikdir?

- 1015 HPA
 1010 HPA
 1000 HPA

- 990 HPA
 1020 HPA

556 Hansı enlik qurşağında stratosferin eyni nöqtəsində təzyiqin orta illik qiyməti ən yüksəkdir?

- tropik
 subtropi
 mülayim
 qütb
 ekvatorial

557 Yer üzərində hansı enlik qurşağında təzyiqin orta illik qiyməti ən böyükdür?

- ekvatorial
 subtropik
 mülayim
 qütb
 tropik

558 Yer üzərində hansı enlik qurşağında təzyiqin orta illik qiyməti ən kiçikdir?

- ekvatorial
 subtropik
 mülayim
 qütb
 tropik

559 İlin isti dövründə antisiklonlar üçün xarakterik olan əsas əlamət hansıdır?

- quru havalar
 dumanlar
 yağmurlu havalar
 çiskin yağışlar
 buludsuz havalar

560 İlin soyuq dövründə antisiklonlar üçün xarakterik olan əsas əlamətlər hansılardır?

- buludlu və çiskinli hava
 aramsız yağışlar və tutqun hava
 buludsuz hava və yüksək temperatur
 duman və nazik laylı buludlar
 barik sahələrin yuyulması

561 Bora küləkləri əsasən hansı ərazilər üçün xarakterikdirlər?

- Baltik dənizi sahilləri
 Xəzər dənizi sahilləri
 Qara dəniz sahilləri
 Aralıq dənizi sahilləri
 Mərmərə dənizi sahilləri

562 Fyon küləkləri necə küləklərdir?

- şimalı-şərq
 İsti

- Soyuq və rütubətli
- Quru və isti
- cənub-qərb

563 Passat küləkləri hansı en dairəsində müşahidə edilirlər?

- 80-90°
- 40-60°
- 20-40°
- 0-20°
- 60-80°

564 İqlimə aid olan xüsusiyyətlərdən biri doğrudur:

- “Külək gülü” hakim küləklərin gücünü göstərir
- Soyuq ərazilərdə alçaq təzyiq, isti ərazilərdə isə yüksək təzyiq sahəsi yaranır
- Passatlar şimal yarımkürəsində şimal-şərqdən cənub-qərbə əsirlər
- Əks olunan radiasiya artdıqca Günəş şüalarının düşmə bucağı azaldıqca albedo da azalır
- Temperaturun sutkalıq gedişi qrafikinə əsasən ərazinin iqlimi haqqında dəqiq fikir söyləmək ol

565 Siklonların mərkəzində hansı küləklər əsir?

- Cənubi-şərq
- Şəlakət
- Cənub
- Şimal
- Cənub-qərb

566 Sahil boyu yüksəkliklərdən dənizə istiqamətlənən küləklər necə adlanırlar?

- mövsümü küləklər
- cərəyan küləkləri
- bora küləkləri
- fyon küləkləri
- briz küləkləri

567 Günəş radiasiyasının şüalandırmasının təsirindən kimyəvi dəyişmələrə məruz qalaraq, qəhvəyi rəngdə olan hadisə necə adlanır?

- rütubətlilik dərəcəsi
- radioaktivlik prosesi
- atmosfer sirkulyasiya
- fotokimyəvi smoq
- temperatur fərqi

568 Sakit antisiklonik havada şəhərin qızmış ərazisində hansı hadisə müşahidə olunur?

- şəhər atmosferi
- şəhər brizi
- şəhər aqlomerasiyası
- səmt küləyi
- şəhər smoqu

569 İri şəhərlərdə orta illik temperatur kənd yerlərinə nisbətən nə qədər yük-səkdir?

- 0°C
- 3°C
- 1°C
- 5°C
- 7°C

570 Şəhərlərdə tutqunluğun artması günəş radiasiyasının axınına neçə faiz azalır-da bilər?

- 20%-ə qədər
- 30%
- 10%
- 50%-ə qədər
- 40%

571 Meşə örtüyü altında yaranan iqlim hansıdır?

- daha çox yeri qızdıran iqlim
- meşə örtüyü iqlimi
- mikroiklim və yerli iqlim
- mezoiklim
- hidroloji iqlim

572 188. Mikroiklim nədir?

- hidrometereoloji məlumatlardır
- metereoloji göstəricilərin toplanmasıdır
- iqlimin keyfiyyət göstəricisidir
- iqlimin dəyişməsidir
- metereoloji kəmiyyətlərin yerli rejim xüsusiyyətləridir

573 İqlim əmələ gətirən prosesdə iqlim ünsürlərinin rejimi hansı fəaliyyətin nəticəsidir?

- yağıntıların paylanması
- rütubət indeksinin
- üç iqlim əmələ gətirən proseslərin
- iqlim əmələ gətirən göstəricilərin
- temperatur fərqinin

574 Qlobal iqlimin hər bir vəziyyətinə müvafiq olan göstəricidir.

- kütləvi hava hərəkəti
- dünyəvi proseslər
- atmosferin amilləri
- atmosfer sirkulyasiyasının qanunauyğunluqları
- inkişaf prinsipləri

575 Qlobal iqlimin hər bir vəziyyətinə müvafiq olan göstəricidir.

- rütubət dövrəni
- rütubət indeksi
- yağıntılar
- temperatur fərqi
- istilik balansı

576 Qlobal iqlimin hər bir vəziyyətinə müvafiq olan göstəricidir.

- istilik dövrünü
- buxarlanma prosesi
- buxarlanma əmsalı
- istilik balansı
- istilik variantı

577 Qar-buz örtüyünün albedosu ilə atmosferin temperaturu arasındakı müna-si-bətlər hansı əlaqələri yaradır?

- iqlim sistemini
- hava kütlələrini
- tam qarşılıqlı
- əks müsbət, əks mənfi
- iqlim yaranmasını

578 Qlobal iqlimin formalaşması nə ilə əlaqədardır?

- bütün iqlim sistemində gedən proseslərlə
- atmosferin vəziyyəti ilə
- hidrosferin fəaliyyəti ilə
- biosferdə gedən proseslər
- yağıntıların paylanması ilə

579 Qlobal iqlim nə ilə təyin edilir?

- aqroiqlim göstəriciləri
- havanın hərəkəti
- iqlim amilləri
- iqlim sistemlərinin vəziyyəti
- iqlim göstəriciləri

580 Yağıntıların illik gedişinin musson tipini xarakterizə edin:

- Yağıntı əsasən qışda düşür
- Yağıntılar il boyu bərabər paylanır
- Yağıntılar əsasən yayda düşür
- Yay ayları quraq keçir
- Yağıntılar çox az olub, təsadüfi düşür

581 Siklon üçün hansı atmosfer təzyiqi xarakterdir?

- 1020 HPA
- 990 HPA
- 1000 HPA
- 1010 HPA
- 1015 HPA

582 Antitsiklon üçün hansı atmosfer təzyiqi xarakterikdir?

- 990 HPA
- 1010 HPA
- 1015 HPA
- 1020 HPA
- 1000 HPA

583 Küləyin gücü və sürəti ən çox hansı amildən asılıdır?

- Təzyiq fərqindən
- Dünyanın sahəsindən
- Relyefdən
- Dəniz və okeanlara olan uzaqlıqdan
- Yağıntılarnın miqdarından

584 Hansı enlik qurşağında stratosferin eyni nöqtəsində təzyiqin orta illik qiyməti ən yüksəkdir?

- tropik
- qütb
- mülayim
- subtropik
- ekvatorial

585 Yer üzərində hansı enlik qurşağında təzyiqin orta illik qiyməti ən böyükdür?

- ekvatorial
- qütb
- mülayim
- subtropik
- tropik

586 Yer üzərində hansı enlik qurşağında təzyiqin orta illik qiyməti ən kiçikdir?

- mülayim
- qütb
- tropik
- ekvatorial
- subtropik

587 Sahil boyu yüksəkliklərdən dənizə istiqamətlənən küləklər necə adlanırlar?

- briz küləkləri
- fyon küləkləri
- bora küləkləri
- mövsumu küləklər
- cərəyan küləkləri

588 İqlimə aid olan xüsusiyyətlərdən biri doğrudur:

- Temperaturun sutkalıq gedişi qrafikinə əsasən ərazinin iqlimi haqqında dəqiq fikir söyləmək olar
- "Külək gülü" hakim küləklərin gücünü göstərir
- Əks olunan radiasiya artdıqca Günəş şüalarının düşmə bucağı azaldıqca albedo da azalır
- Passatlar şimal yarımkürəsində şimal-şərqdən cənub-qərbə əsirlər
- Soyuq ərazilərdə alçaq təzyiq, isti ərazilərdə isə yüksək təzyiq sahəsi yaranır

589 Bora küləkləri əsasən hansı ərazilər üçün xarakterikdir?

- Baltik dənizi sahilləri
- Xəzər dənizi sahilləri
- Qara dəniz sahilləri
- Aralıq dənizi sahilləri
- Mərmərə dənizi sahilləri

590 Fyon küləkləri necə küləklərdir?

- Quru və isti
- şimalı-şərq
- cənub-qərb
- İsti
- Soyuq və rütubətli

591 Siklonların arxa hissəsində hansı yağıntılar müşahidə olunur?

- Aramsız
- dolu
- Sulu qar
- Leysan
- Çiskin

592 Siklonların mərkəzində hansı küləklər əsir?

- Cənub
- Cənubi-şərq
- Şimal
- Cənub-qərb
- Şəlakət

593 Passat küləkləri hansı en dairəsində müşahidə edilirlər?

- 0-20°
- 80-90°
- 60-80°
- 40-60°
- 20-40°

594 Ansiklonlarda hansı şaquli hava cərəyanları hakimdir?

- Qalxan
- Dayanıqlı
- Qalxan və enən
- Enən
- Dayanıqsız

595 Antisiklonlarda şimal yarımkürəsində hava dövranı necədir?

- Saat əqrəbinin əksinə
- Qərbdən-şərqə
- Fərqi yoxdur
- Şərqdən-qərbə
- Saat əqrəbi istiqamətində

596 Siklonların ən inkişaf etmiş mərhələsi hansıdır?

- 2
- 6
- 3
- 5
- 4

597 Siklonların arxa hissəsində əsasən hansı istiqamətli küləklər əsir?

- Şimal-qərb, şimal
- Cənub-qərb, cənub
- Cənub
- Cənub-qərb
- Şərq

598 Siklonların arxa hissəsində hansı yağıntılar müşahidə olunur?

- Aramsız
- dolu
- Leysan
- Sulu qar
- Çiskin

599 Siklonların ön hissəsində əsasən hansı istiqamətli küləklər əsir?

- Şərq və Cənub-qərb
- Cənub-şərq və Cənub –qərb
- Cənub
- Cənub-şərq və Şərq
- Şimal

600 Siklonların neçə inkişaf mərhələsi vardır?

- 5
- 2
- 4
- 6
- 3

601 Mütləq topoqrafiya xəritələrində hava axınlarının konvergensiyasını nə xarakterizə edir?

- Qapalı izogipslər
- cənub
- İzogipslərin sıxlaşması
- İzogipslərin seyrəkləşməsi
- İzogipslər bir-birlərinə paralel yerləşirlər

602 Cənub yarımkürəsində siklonların daxilində hava hərəkətinin istiqaməti necədir

- şərqdən-qərbə
- Saat əqrəbi istiqamətində
- Cənubdan-şimala
- Şimaldan -cənuba
- Saat əqrəbinin əksi istiqamətində

603 Ekvator üzərində alçaq təzyiqli sahəsinin olmasının əsas səbəbi nədir?

- Atmosferin dayanıqlığına görə
- Qalxan hava axınları ilə enən hava axınları bir-birlərini tarazlaşdırdığına görə
- Enən hava axınlarının üstünlüyü ilə əlaqədar olaraq
- Sıfır meridianında olduğuna görə
- Qalxan hava axınları olduğuna görə

604 Atmosferin ümumi sirkulyasiyasına görə şimal yarımkürəsində neçə yüksək təzyiqli qurşağı vardır?

- 5
- 2
- 3
- 4
- 1

605 Şimal yarımkürəsində antisiklonlarda hava dövranının hərəkət istiqaməti necədir?

- Cənubdan-şimala
- Şimaldan-cənuba
- Saat əqrəbinin əksi istiqamətində
- Saat əqrəbi istiqamətində
- Cənubdan-şərqə

606 Okklyuziya cəbhəsinin formalaşmasında neçə cür hava kütləsi iştirak edir?

- heç bir cəbhə
- Dörd (iki soyuq və iki isti)
- iki (isti və soyuq)
- üç (iki soyuq və bir isti)
- Bir (soyuq)

607 Çiskin yağışlarla əlaqədar tutqun havalar siklonun hansı hissəsi üçün daha çox xarakterikdirlər?

- kənar hissə üçün
- arxa hissə üçün
- ön hissə üçün
- isti bölmə üçün
- mərkəzi hissə üçün

608 Meşədə radiasiya və istilik rejiminə aid deyil.

- rejim ilə uzlaşmır
- ağacların yaşından
- meşənin yaşından
- ağacların növündən
- bioloji proseslərdən

609 Yer kürəsində yağıntıların paylanmasında iştirak edən amillər.

- coğrafi enliklər
- atmosferin ümumi sirkulyasiyası
- atmosferin çirklənməsi
- atmosfer çöküntüləri
- suyun dövranı

610 Yer kürəsində yağıntıların paylanmasında iştirak edən amillər.

- istilik dövranı
- buludluluğun artması
- temperatur fərqi
- rütubət dövranı
- havanın hərəkəti

611 Yer kürəsində yağıntıların paylanmasında iştirak edən amillər.

- coğrafi amilləri
- buludluluğun artması
- temperaturlar fərqi
- rütubət dövrəni
- rütubət indeksinin müəyyənləşməsi

612 Atmosfer cəbhəsi .....dır.

- Yağıntı və buxarlanma arasındakı fərq
- Atmosferin qonşu təbəqələri arasındakı keçid zolağı
- İşıqlanma qurşaqlarını ayıran xətt
- İsti və soyuq cərəyanların toqquşduğu sahə
- Müxtəlif xassəli hava kütlələrini ayıran xətt

613 Ekvatorial enliklər üçün tropopauzanın hündürlüyü təxminən nə qədər olur?

- 10– 15 km
- 7 – 8 km
- 15 – 16 km
- 11 – 12 km
- 8 – 11 km

614 Eyni sürətə malik olan küləkləri birləşdirən xəttlərə nə deyilir?

- izotermilər
- izoxronlar
- izogiyetlər
- izotaxlar
- izobatlar

615 Şimal yarımkürəsində antisiklonlarda hava dövrəninə hərəkət istiqaməti necədir?

- Saat əqrəbi istiqamətində
- Saat əqrəbinin əksi istiqamətində
- Şimaldan-cənuba
- Cənubdan-şərqə
- Cənubdan-şimala

616 Atmosferin ümumi sirkulyasiyasına görə şimal yarımkürəsində neçə yüksək təzyiqli qurşağı vardır?

- 5
- 2
- 3
- 4
- 1

617 Ekvator üzərində alçaq təzyiqli sahəsinin olmasının əsas səbəbi nədir?

- Atmosferin dayanıqlığına görə
- Qalxan hava axınları ilə enən hava axınları bir-birlərini tarazlaşdırdığına görə
- Enən hava axınlarının üstünlüyü ilə əlaqədar olaraq
- Sıfır meridianında olduğuna görə
- Qalxan hava axınları olduğuna görə

618 Antisiklonlarda əsasən aydın, yağıntısız havalarda müşahidə olunmasının səbəbi nədir?

- hərəkətin saat əqrəbinin əks istiqamətində olması
- Qalxan hava axınları
- Enən hava axınları
- Enən və qalxan hava axınlarının bir-birini tarazlaması
- Antisiklonlarda hərəkətin saat əqrəbi istiqamətində olması

619 İlin soyuq dövründə antisiklonlar üçün xarakterik olan əsas əlamətlər hansılardır?

- buludlu və çiskinli hava
- aramsız yağışlar və tutqun hava
- buludsuz hava və yüksək temperatur
- duman və nazik laylı buludlar
- barik sahələrin yuyulması

620 Cənub yarımkürəsində siklonların daxilində hava hərəkətinin istiqaməti necədir?

- şərqdən-qərbə
- Saat əqrəbi istiqamətində
- Cənubdan-şimala
- Şimaldan -cənuba
- Saat əqrəbinin əksi istiqamətində

621 İlin isti dövründə antisiklonlar üçün xarakterik olan əsas əlamət hansıdır?

- quruq havalar
- dumanlar
- yağmurlu havalar
- çiskin yağışlar
- buludsuz havalar

622 Tropiklərdə yüksək təzyiqli sahəsinin yerləşməsinin əsas səbəbi nədir?

- dayanıqsız hava axınlarının olması
- enən və qalxan hava axınlarının olması
- qalxan hava axınlarının olması
- enən hava axınlarının olması
- tropiklər alçaq təzyiqli sahəsində yerləşmirlər

623 Hansı amillər hava dəyişənliyini xarakterizə edirlər?

- fiziki,mexaniki ,dinamiki
- advektiv, fiziki, mexaniki
- periodik , q/periodik, tarixi
- Sirkulyasiya, transformasiya və yerli
- sinoptik, ədədi, dinamiki

624 Okklyuziya mərhələsi siklonların hansı mərhələsi hesab olunurlar?

- III
- V
- II
- I
- IV

625 Okklyuziya atmosfer cəbhələri necə yaranırlar?

- İsti cəbhə daha yavaş olduqda
- Hər ikisinin hərəkət sürəti eyni olduqda
- Soyuq atmosfer cəbhəsi isti atmosfer cəbhəsinə çatdıqda
- İsti atmosfer cəbhəsi soyuq atmosfer cəbhəsinə çatdıqda
- İsti cəbhə daha sürətli olduqda

626 Ekvatorial enliklər üçün tropopauzanın hündürlüyü təxminən nə qədər olur?

- 8 – 11 km
- 15 – 16 km
- 11 – 12 km
- 10– 15 km
- 7 – 8 km

627 Divergensiya nədir?

- Dayanıqlı hava cərəyanlar
- Qalxan hava cərəyanları
- Hava cərəyanlarının genişlənməsi
- Hava cərəyanlarının sıxlaşması
- Enən hava axınları

628 Havanın temperaturunun şaquli istiqamətdə dəyişməsinə görə atmosfer neçə təbəqəyə bölünür?

- 3
- 2
- 5
- 4
- 6

629 Antisiklonlarda əsasən aydın, yağıntısız havaların müşahidə olunmasının səbəbi nədir?

- hərəkətin saat əqrəbinin əks istiqamətində olması
- Qalxan hava axınları
- Enən hava axınları
- Enən və qalxan hava axınlarının bir-birini tarazlaması
- Antisiklonlarda hərəkətin saat əqrəbi istiqamətində olması

630 Havanın temperaturunun şaquli istiqamətdə dəyişməsinə görə atmosfer neçə təbəqəyə bölünür?

631 Eyni sürətə malik olan küləkləri birləşdirən xəttlərə nə deyilir?

- izotermələr
- izoxronlar
- izogiyetlər
- izotaxlar
- izobatlar

632 Hansı amillər hava dəyişgənliyini xarakterizə edirlər?

- fiziki,mexaniki ,dinamiki
- advektiv, fiziki, mexaniki
- periodik , qeyri periodik, tarixi.
- Sirkulyasiya, transformasiya və yerli
- sinoptik, ədədi, dinamiki

633 Tropiklərdə yüksək təzyiqli sahəsinin yerləşməsinin əsas səbəbi nədir?

- dayanıqsız hava axınlarının olması
- enən və qalxan hava axınlarının olması
- qalxan hava axınlarının olması
- enən hava axınlarının olması
- tropiklər alçaq təzyiqli sahəsində yerləşmirlər

634 Buz kristallarının diametri xüsusi xarakterə malik buz yağışında neçə milli metr olur?

- 2-3 mm
- 5-10 mm
- 3-4 mm
- 1-3 mm
- 10-15 mm

635 Yağıntılardan formalarına görə neçə növü var?

- 6
- 2
- 3
- 4
- 5

636 Hansı şəraitdə buxarlanma dumanları yaranır?

- su səthində isti dövrdə yaranır
- quru səthində yaranır
- su səthində yaranır
- quru səthində payız və qışda yaranır
- su səthində payız və qışda soyuq havada yaranır

637 Radiation dumanları neçə cür olur?

- 3
- 5
- xüsusi dumanlardır
- 4
- 2

638 Aşağıdakılardan hansı smog ifadə edir?

- smog – atmosferdə oksigenin ionlara parçalanmasıdır
- smog – qazvari və antropogen mənşəli bərk qarışıqlarla qarışıq olan güclü dumandır
- smog – tüstüdür
- smog – fotokimyəvi dumandır
- smog – atmosferin xüsusi vəziyyətidir

639 Damcılar atmosferdə harada əmələ gəlir?

- atmosfer tozları üzərində
- aerosollar üzərində
- qaz molekulları üzərində
- kondensasiya nürəsi üzərində
- atmosferin yuxarı təbəqəsində buz lələkləri üzərində

640 Yerin 1m² sahəsində hava sütununda neçə kq su buxarı var?

- 1,5 kq su buxarı var
- 18,5 kq su buxarı var
- 8,5 kq su buxarı var
- 38,5 kq su buxarı var
- 28,5 kq su buxarı var

641 Havanın rütubətliyi yer kürəsində ən çox haradadır?

- okean və dəniz səthində
- tropiklərdə
- subtropiklərdə
- ekvator
- mülayim enliklərdə

642 Harada nisbi rütubətin amplitudu böyükdür?

- hidrosferdə
- atmosferdə
- biosferdə
- quruda
- litosferdə

643 İqlimə güclü təsir göstərən ərazilərdən biri.

- sonsuz kainat
- aqromerasiyalar
- kənd yaşayış yerləri
- müasir şəhərlər
- okean və dənizlər

644 ərazinin sahil xəttinə nisbətən yerləşməsi iqlimə necə təsir edir?

- kontinentallıq dərəcəsini təyin edir
- yağıntıları zəiflədir
- kontinentallıq əvəz olunur
- temperaturu yüksəldir
- rütubətlik əmsalı azalır

645 Dəniz və qurunun paylanması ilə iqlim arasında uyğunluq nədir?

- temperatur fərqi
- iqlim normasıdır
- temperatur fərqi
- iqlimin effektiv amilidir
- iqlimin vasitəçisidir

646 İqlimin coğrafi amillərindən biridir.

- iqlim dəyişmələri
- aqroiqlim ehtiyatları
- dəniz cərəyanlarının təsiri
- dəniz səviyyəsindən hündürlük
- küləyin istiqaməti

647 Günəş radiasiyasının atmosferin yuxarı sərhəddinə gəlməsi nədən asılıdır?

- coğrafi enlikdən
- oroqrafik quruluşdan
- suyun dövranından
- rütubətliyin miqdarından
- torpaqların vəziyyətindən

648 Buludda soyunmuş damcılar və kristallar varsa nə baş verir?

- bol yağıntı düşür
- buludlar seyrəlir
- damcılar buxarlanır
- yağıntı düşmüş
- yağıntılar azalır

649 Buludun tərkibindəki ünsürlərin iriləşməsindən nə yaranır?

- Küləklər
- Bulud axını
- yağıntılar
- quraqlıq
- Bulud lələkləri

650 Düz günəş radiasiyasında günəş şüaları yer səthinə necə təsir edir?

- Qaranlıq çökür
- Suyu buxarlandıra bilmir
- işıqlandırma vaxtı
- təsiri zəifdir
- Qürub adlanır

651 Lələkli, lələkli-topa və lələkli-laylı buludlar hansı yarusda yerləşir?

- Dağınıq
- Orta yarusda
- Aşağı yarusda
- yuxarı yarusda
- Simmetrik

652 Havanın doyma halına çatması nə deməkdir?

- doyma dərəcəsi yoxdur
- laylı buludlar
- seyrək buludlar
- buludların sululuğu
- bulud azlığı

653 Yerli tufanlar nədir?

- adi küləklər
- dəniz küləkləri
- ərazi küləkləri
- isti yer səthinə yerini dəyişən soyuq hava kütləsi
- yerdəyişmə

654 İldırım hadisəsi nədir?

- adi hadisələr
- enerjisinin itməsi
- buludların ağırlaşması
- buludların toqquşması
- buludlarda elektrik boşalması

655 Buludun aşağı hissəsindən yer səhtinə qədər t₀ mənfi olduqda hansı yağıntı yaranır?

- Yağıntı zəifdir
- Dolu
- Qar
- yağış
- Yağıntı olmur

656 Damcılar birləşəndə hansı proses baş verir?

- Heç nə baş vermir
- Seyrəkləşir
- Kiçilir
- iriləşir
- Adiləşir

657 Laylı və laylı yağışlı buludlar hansı yarusda yerləşir?

- sadə yarusda
- aşağı yarusda
- orta yarusda
- yuxarı yarusda
- enli yarusda

658 Dəniz səviyyəsindən tropoponza arasında yüksəklikdə rast gəlinən buludlar hansılardır?

- bütün növ buludlar
- sulu buludlar
- seyrək buludlar
- ara-sıra buludlar
- qanadlı buludlar

659 Ekvatorda rütubətliyin səviyyəsi necədir?

- ən çoxdur
- çoxdur
- nisbidir
- azdır
- çox azdır

660 Nüvələrin kütlələri çox az olduqda nə baş verir

- Rütubətlik artır
- İqlimin kontinentallığı baş verir
- kondensasiya nüvələri çökmür
- kondensasiya baş verir
- Təzyiq azalır

661 Su buxarının bərk hala keçməsi ilə kristalların yaranması nə adlanır?

- Su vahidi
- Subtropiklik
- sublimasiya
- subordinasiya
- Kontinentallıq

662 Nisbi rütubəti fərqləndirən amillərdəndir

- Təzyiq
- yeraltı sular
- yağıntılar
- qar xətti
- su buxarı və temperatur

663 Ekvatorial meşələrdə rütubəti hansı həddə müəyyən edilir?

- müəyyən edilmir
- normal
- maksimal
- minimal
- çeşidli

664 Su buxarının soyuq səthlə təmasının kondensasiya nədir?

- Boşalmalar
- Vulkanlar
- Yeraltı təkanlar
- yerüstü hidrometeorlar
- Yağıntılar

665 İldırım kanalı nədir?

- Termin yoxdur
- eyni yolla gedən boşalmalar
- əhatəli buludlar
- dağınq buludlar
- İldırım hadisəsi

666 On minlərlə amper cərəyan hansı hadisədə yarana bilər?

- ildırım çaxmada
- tufanda
- sunamilərdə
- yerli küləklərdə
- dalğalarda

667 10-30 gün davam edən tufanlar harada baş verə bilər?

- temperatur fərqində
- Müxtəlif enliklərdə
- Cənub qurşağında
- tropiklərdə, okeanda
- soyuq ərazilərdə

668 Havanın kütlədaxili və cəbhə xarakterli yerdəyişməsi nə adlanır

- briz
- tufan
- Passat
- musson
- adi külək

669 Havanın nisbi rütubətliyi azalarsa, bu nə deməkdir?

- bulud dağılması
- radiasiya artımı
- buludların laylanması
- bulud axını
- bulud buxarlanması

670 Radiusu r kiçikdir $0,1$ mkm olan nüvələr necə adlanır

- Kosmik nüvə
- Diametrlı
- Səth nüvəsi
- Yeraltı
- Aytken nüvəsi

671 əgər damcılar kompleks molekul şərtində nüvəsiz yaranırsa nə adlanır?

- dayanıqlı
- dayanıqsız damcılar
- ağır damcılar
- şəffaf damcılar
- ad verilmir

672 Buxar təzyiqinin aşağı olduğu ərazilər

- saxara, orta və mərkəzi Asiya
- Qərbi Silur və Altay
- Ön Asiya
- Kür-Araz ovalığı
- Silur platforması

673 Temperatur aşağı düşdükdə hava doyma halına çatdıqda nə baş verir?

- Rütubət
- kondensasiya
- Heç nə baş vermir
- İqlim dəyişikliyi
- Təzyiq

674 Daxili rütubət dövrünü nə deməkdir?

- Təzyiq əmsalı
- Temperatur göstəricisi
- su buxarı hesabına yağıntının düşməsi
- Rütubət əmsalı
- Rütubət tutumu

675 Ekvatorial, tropik, aralıq dənizi tipi nəyə aiddir?

- radiasiyanın tipinə
- külək istiqamətinin tipinə
- rütubətin göstəricisidir
- yağıntıların illik gedişinin tipinə
- təzyiqin göstəricisidir

676 Atmosferin ümumi sirkulyasiyası nəyi müəyyən edir

- buludluluğun səviyyəsini
- yağıntıların illik gedişini
- təzyiqin dəyişməsinə
- rütubətin azalmasını
- havanın temperaturunu

677 Şeh nədir?

- Çiçək adıdır
- Buzlaqdır
- Qar xəttidir
- yağışdan sonra yaranır
- kondensasiya prosesində əmələ gələn xırda su damcıları